

mladije

[V žarišču]

**Pojdimo v
letu 2011 vsaj
enkrat v kitajsko
restavracijo**

[Intervju]

**Dr. Milan Zver:
Biti mlad je
svojevrsten
privilegij**

[Refleksije]

**Predsednik danes,
direktor jutri**

**Pomembno je,
kaj znaš narediti
in ne kaj znaš**

[V akciji]

**Korak naprej za težje
zaposljive mlade**

**Vključevanje mladih
duševno manj razvitih v
družbo in zaposlitev**

**EcoBoom: mladi za
boljši in zeleni jutri**

Tudi mi vozimo!

GD Izobraževanje in kultura
Program „Mladi v akciji“

PROGRAM MLADI V AKCIJI

Program MLADI V AKCIJI je program Evropske unije, ki sledi ciljem evropskega sodelovanja na področju mladine. Omogoča finančno podporo projektom neformalnega učenja in mobilnosti mladih, ki prispevajo k ciljem evropskega sodelovanja na področju mladine. Namenjen je mladim v starosti od 15 do 28 let (izjemoma 13–30).

PREDNOSTNA PODROČJA

Evropsko državljanstvo, participacija mladih, kulturna raznolikost in vključevanje mladih z manj priložnostmi.

MOŽNOSTI PROGRAMA MLADI V AKCIJI

Program s sprejemom projekta omogoča pridobitev finančne podpore za izvedbo projekta.

AKCIJA 1 – MLADI ZA EVROPO

Podakcija 1.1 – Mladinske izmenjave. Mladinska izmenjava je skupen projekt dveh ali več lokalnih skupin mladih iz različnih držav, kar omogoča obravnavo izbrane tematike v širšem evropskem kontekstu.

Podakcija 1.2 – Mladinske pobude. Mladinska pobuda je inovativen projekt skupine mladih v lokalnem okolju, s katerim želijo udeleženci prispevati k razvoju svoje skupnosti. Omogočeno je tudi mednarodno sodelovanje v mednarodnih projektih.

Podakcija 1.3 – Projekti mladih za demokracijo. S projekti mladih za demokracijo imajo različni akterji na področju mladine iz vsaj dveh držav možnost, da z medsebojnim sodelovanjem omogočijo ali povečajo vključevanje mladih v upravljanje javnih zadev, zlasti na občinskih ravneh.

AKCIJA 2 – EVROPSKA PROSTOVOLJNA SLUŽBA (EVS)

Namen akcije je omogočiti prostovoljcu učne izkušnje, s katerimi razvija ali krepí svoje sposobnosti in znanje, ter delo, ki ga opravlja, z namenom prispevati k razvoju gostiteljskega okolja v tujini, kjer se projekt odvija.

AKCIJA 3 – MLADI V SVETU

Akcija je razdeljena na dve podakciji. Prijavitelji lahko na decentralizirani ravni predlagajo projekte sodelovanja s tako imenovanimi sosednjimi partnerskimi državami.

Podakcija 3.1 – Sodelovanje s sosednjimi partnerskimi državami Evropske unije. Akcija omogoča sodelovanje skupin mladih in akterjev na področju mladine v projektih programa MLADI V AKCIJI, ki prihajajo iz sosednjih partnerskih držav (Jugovzhodna Evropa, Vzhodna Evropa in Kavkaz ter sredozemske partnerske države).

AKCIJA 4 – PODPORNİ SISTEMI NA PODROČJU MLADINE

Akcija je razdeljena na osem podakcij. Prijavitelji lahko na decentralizirani ravni predlagajo v sprejem projekte usposabljanja in mreženja.

Podakcija 4.3 – Usposabljanje in mreženje na področju mladinskega dela in organizacij. Podakcija omogoča možnost sprejema podpornih ali razvojnih aktivnosti za vse, ki so dejavni pri mladinskem delu, v prostovoljnih mladinskih organizacijah in organizacijah za mlade.

AKCIJA 5 – PODPORA EVROPSKEMU SODELOVANJU NA PODROČJU MLADINE

Akcija 5 je v celoti namenjena spodbujanju sodelovanja različnih akterjev na področju mladine, mladinskega dela in mladinske politike z namenom doseganja skupnih ciljev ter strukturiranega dialoga v okviru evropskega sodelovanja na področju mladine. Na decentralizirani ravni je mogoče v sprejem predlagati projekte srečanj mladih in odgovornih za mladinsko politiko.

Podakcija 5.1 – Srečanja mladih in odgovornih za mladinsko politiko. Podakcija podpira sodelovanje, seminarje in strukturiran dialog med mladimi, akterji na področju mladinskega dela in pristojnimi za mladinsko politiko.

KDO LAHKO SODELUJE?

Pri projektih lahko sodelujejo različni akterji (organizacije in posamezniki) na področju mladine, vključno z neformalnimi skupinami mladih. Večina projektov, ki jih lahko podpre program MLADI V AKCIJI, zahteva vzpostavitev partnerstva med akterji iz dveh ali več držav.

ROKI ZA ODDAJO PRIJAVNIC

Za projekte, ki se potegujejo za sprejem na decentralizirani ravni, je vsako leto pet rokov za oddajo prijavnic: 1. februar, 1. april, 1. junij, 1. september in 1. november. Prijavnice se glede na datum začetka projekta pošljejo do ustreznega prijavnega roka. Prijavnice in dodatna navodila so na voljo na spletni strani www.mva.si.

Kolofon

Založnik: Zavod Movit,
Nacionalna agencija programa Mladi v akciji
Odgovorni urednik: Janez Škulj
Izvršna urednica: Urška Slana
Lektoriranje: Mihaela Zabukovec
Oblikovanje: Ožona studio - www.ozona.si
Naslov uredništva:
ZAVOD MOVIT,
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana
E-pošta: info@mva.si
Spletna stran: www.mva.si
Telefon: h.c. + 386 1 430 47 47
Faks: + 386 1 430 47 49
ISSN: 1580-805X

AKTUALNO 4

Zakaj nacionalna agencija ne prosi za popravke ali dopolnila prošenj 4

V ŽARIŠČU 6

Mladi za Evropo: projekti mladih za demokracijo kot nadgradnja projektov mladinskih izmenjav in pobud 6

Pojdimo v letu 2011 vsaj enkrat v kitajsko restavracijo 7

INTERVJU 8

Dr. Milan Zver: Biti mlad je svojevrsten privilegij 8

FOKUS 11

Okrepimo učne učinke projektov mladinskih izmenjav 11

O učni izkušnji spregovorimo z mladimi 13

V AKCIJI 16

EcoBoom: mladi za boljši in zeleni jutri 16

Žepni herbarij – priložnost za mlade in lokalno okolje 17

Korak naprej za težje zaposljive mlade 18

Projekt Crossroads – ko se vse poti srečajo v Brežicah 19

Vključevanje mladih duševno manj razvitih v družbo in zaposlitev 20

Tudi mi vozimo! 21

Projekta Create your space in Create your space II 22

REFLEKSIJE 23

Predsednik danes, direktor jutri 23

Pomembno je, kaj znaš narediti in ne kaj znaš 24

UVODNIK 3

DVORIŠČE 14

Fotografski natečaj Zavoda Movit na temo boja proti revščini in socialni izključenosti 14

EU novice 15

Aktualni razpisi 15

Eurodeskov opomnik 15

EVS OSEBNO 25

NAPOVEDNIK 26

IN THIS ISSUE YOU CAN READ 27

Učinki

V letu 2010 je Evropska komisija izvedla raziskavo o učinkovitosti programa Mladi v akciji. Dve od vprašanj, ki so jih raziskovalci postavili vzorcu mladih udeležencev sofinanciranih projektov, sta bili povezani z vplivom projektov na zaposljivost mladih. Kar 61,4 odstotkov udeležencev raziskave poroča, da jim je udeležba v projektu pomagala bolj jasno zastaviti poklicne cilje. 61,2 odstotka jih meni, da so se zaradi udeležbe v projektu izboljšale njihove zaposlitvene možnosti.

Kot mladinsko delavko in trenerko me ti rezultati navdajo z optimizmom. Raziskovalka v meni pa si želi, da bi v roke dobila izvirno bazo podatkov raziskave. Imam namreč kup vprašanj o tem, kako lahko udeležba v mladinskih projektih in mladinskem delu prispeva k zaposljivosti mladih. Katere pomembne in uporabne kompetence pomaga razviti? Koliko se mladi zares naučijo z druženjem z vrstniki iz drugih držav, projektnim in prostovoljnim delom? V kolikšni meri lahko to uporabijo v poklicnem življenju? Jim pridobljene izkušnje in kompetence pomagajo pri vključevanju na trg dela? So povezane z delovno učinkovitostjo? Kakšno vlogo igra mednarodna razsežnost projektov in kakšno stopnja aktivne participacije mladih? Za katere mlade je neformalno učenje še posebej učinkovito? Mlade z manj priložnostmi ali njihove privilegirane vrstnike? Joj, če samo pomislim na vse teste napak, izračune korelacij, modele linearne regresije in nadaljevalne longitudinalne študije ...

Izvirne podatke si želim še iz enega razloga: rada bi preizkusila svojo neformalno teorijo, da je udeležba v mladinskih projektih neposredno povezana z učinki na življenje posameznikov, ki jim je ime Marko. Za svojo teorijo imam kup anekdotskih dokazov: dokumentarni film Marko, odličen rezultat ene od mladinskih pobud. Marko iz mladinskega centra, ki navdušeno pripoveduje o sprejemu prvih prostovoljk EVS. Marko in Mare, ki igrata na odru zaključnega srečanja programa Mladi v akciji. Marko, ki pošlje fotografijo z mladinske izmenjave. Najbolj zanimiv primer pa sta dva Marka, ki sem ju kot mladostnica spoznala v eni od mladinskih organizacij. Razen imena in skoraj dveh metrov višine nista imela veliko skupnega: svetlolas, umirjen odličnjak in temnolas, temperamenten učenec šole s prilagojenim programom, za katerega so napovedovali, da je morda sposoben končati kakšno dvoletno poklicno usposabljanje, več pa naj od njega sploh ne pričakujejo. Nobene možnosti. Tujega jezika se ni sposoben naučiti, ni šans. Izpit za avto? Ha ha, sanje.

Morda bi se napovedi izpolnile, če ne bi bilo spodbudnega okolja mladinske organizacije in prijateljstva, ki se je med njima spletlo v letih sodelovanja pri organizaciji projektov, taborov v Sloveniji in tujini, skupnih neumnosti in medsebojni pomoči pri šolskih, domačih in osebnih zapletih. Eden od Markov je danes vodja delovne enote v znanem slovenskem podjetju. Ima izpit za avto, družinico, govori angleško in malo nemško ter ima spričevalo štiriletno tehnične šole. Drugi Marko je učitelj. V mladinskem delu je torej tako: važno je imenovati se Marko. Razen če ... morda pa nekaj stvari delamo prav. Za vse mlade.

Urška Slana

Zakaj nacionalna agencija ne prosi za popravke ali dopolnila prošenj

Ena izmed zagotovo najbolj frustrirajočih stvari v procesu »prijavljanja« v program Mladi v akciji je prejeto obvestilo, da je bil predlog projekta izločen iz postopka zaradi neizpolnjevanja formalnih kriterijev oziroma pogojev upravičenosti do pridobitve dotacije. Pozabljen podpis, morda pomotoma vpisan datum začetka projekta ali kaj podobnega in namesto – kot je bila to praksa leta in leta, vse do leta 2007 – dopisa Nacionalne agencije z zaprosilom popravka ali dopolnitve zgolj obvestilo o tem, da predlog projekta niti ni prišel do naslednje stopnje sprejema v program, torej kvalitativnega ocenjevanja predloga projekta, ker ne izpolnjuje formalnih pogojev.

Razlog za takšno postopanje je Uredba Sveta št. 1605/2002 z dne 15. junija 2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun EU. Da, prav ste prebrali. Pred tem je obstajala podobna uredba, ki pa je bila sprejeta že davnega leta 1977 in velikokrat dopolnjena, nazadnje leta 1991. Ta uredba praktično ni govorila dosti o dotacijah (»grants«), saj v času njenega nastanka res ni bilo veliko tovrstnih finančnih pomoči znotraj takratne Evropske skupnosti. Zato je bilo izvajanje različnih sedanjih programov EU, tudi na področju mladine – prvi pilotski program »Mladi za Evropo« sega v leto 1987 – prepuščeno različnim ureditvam, njihovo oblikovanje pa je bilo preprosto. Uredba iz leta 2002 je – vsaj kar se tiče načel in pristopov v dodeljevanju dotacij v programih EU na področju izobraževanja in kulture, kamor sodi tudi mladina – vse spremenila. Tako je bilo kot eno temeljnih načel pri dodeljevanju uvedeno načelo tekmovalnosti med predlogi projektov, seveda pa je bila postavljena tudi zahteva po tem, da lahko dotacijo pridobi le projekt, ki je upravičen do sofinanciranja. Današnji kriteriji, postopek, pač vse, kar moramo upoštevati v postopku selekcije projektov ob vsakem prijavnem roku, natančno sledijo črki zakona, torej Uredbe Sveta z dne 15. junija 2002. In program MvA se večinsko izvaja v sistemu posredno centraliziranega upravljanja evropskega proračuna, manjši del pa sodi v sistem centraliziranega upravljanja. V enakem položaju je le program Vseživljenjskega učenja (LLP), vse ostalo pa je bodisi centraliziran ali decentraliziran sistem. Centraliziran sistem upravljanja izvaja Izvršilna agencija v Bruslju in v tem okolju, na primer, potekata programa Evropa za državljane in Kultura. Decentraliziran sistem upravljanja evropskih sredstev pa izvajajo državni organi

oziroma specializirane državne agencije, kot je na primer Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja.

In zakaj se ti kriteriji in postopki niso uporabljali, recimo, že leta 2003? Zakaj šele leta 2007? Zato ker je izvajanje programa MLADINA potekalo na osnovi odločitve Evropskega parlamenta in Sveta iz leta 2000, ki je upoštevala Uredbo Sveta iz leta 1977 in njena kasnejša dopolnila. Odločitev Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi programa Mladi v akciji pa je v celoti upoštevala novo sprejeto regulativo za izvajanje splošnega proračuna EU.

Natančno je predpisano, kdaj lahko Nacionalna agencija upošteva dopolnilo. Le v dveh primerih. Ko je dopolnilo samoiniciativno poslal prijavitelj, poslal pa ga je najkasneje na sam dan prijavnega roka. Ampak 95 % vseh prošenj za sprejem projektov, ki jih prejmemo, je odposlanih na dan prijavnega roka. Torej, četudi bi se prijavitelj sam spomnil, da je nekaj pozabil, če to posreduje le dan kasneje, takšno dopolnilo ne bo upoštevano. Datum oddaje poštne pošiljke do vključno dneva prijavnega roka – zato vestno hranimo tudi pisemske ovojnice – je prvi formalni pogoj.

Nacionalna agencija pa lahko prijavitelja tudi pozove k popravku, vendar le takrat, ko Nacionalna agencija brez dvoma in na podlagi dejstev v prijavi ugotovi, da gre za očitno napako. Takšna napaka je – le kot primer – »češka« pri tipkanju datuma začetka projekta, ki ga upravičenec v ustreznih rubrikah navaja kot 01. 04. 2001, na vsaj dveh drugih mestih v obrazcu ali njegovih prilogah pa je naveden datum 01. 04. 2010. In kadar

gre za očitno napako, ki jo lahko kot tako dokažemo, tudi pozovemo k popravku.

Med pogostejše formalne napake prištevamo tudi pozabljen vpisan znesek zaprosene dotacije v t. i. izjavi časti, ki ji raje rečemo izjava pod kazensko in materialno odgovornostjo. Ta podrobnost je bila uvedena v letu 2010 v spremenjenem obrazcu z besedilom častne izjave, na prvih dveh prijavnih rokih pa smo – v soglasju z Evropsko komisijo – izvajali t. i. prehodno obdobje, torej obdobje, ko smo to »pomankljivost« tolerirali. Tudi uporaba starega obrazca iz preteklega leta, ki se od novega obrazca prošnje za tekoče leto razlikuje, je lahko sprejemljiva, vendar le na prvem prijavnem roku in pod pogojem, da ne ogroža »načela tekmovalnosti«, torej, da je dovolj sredstev na razpolago za dodelitev vsem »za dodelitev dotacije upravičenih predlogov projektov«.

S to tekmovalnostjo imamo na sploh problem. Dejstvo je, da se trudimo v program pritegniti nove predlagatelje projektov, po možnosti takšne, kjer bi bili gonilna sila razvoja projekta mladi z manj priložnostmi, na primer nezaposleni mladi z nizko izobrazbo. Želeli smo, da bi malce več »podpirajočega« pristopa lahko izvajali vsaj za takšne predloge projektov. Težko je, ko takšnega predlagatelja zavmeš zaradi »malenkosti« in ga znova vabiš, da poskusi. Že dobra priprava projekta učne mobilnosti je strošek, malo akterjev v mladinskem sektorju pa ne vidi svoje prihodnosti brez izvajanja projektov učne mobilnosti.

Evropska komisija nam je svetovala, naj pač poskušamo z osredotočanjem neposredne podpore prvim prijaviteljem.

Ta pa bi bila res učinkovita le, če bi to podporo začeli izvajati le za vse tiste, ki do sedaj še niso sodelovali v programu. Ampak tudi Evropska komisija se drži Uredbe Sveta z dne 15. junija 2002. In Svet sestavljajo predstavniki držav članic EU, v tem primeru finančni ministri držav članic EU, ki so takšno ureditev sprejeli tudi zato, da bi omejili tisoč in eno izjemo in povečali transparentnost uporabe sredstev EU.

Evropsko komisijo tudi opozarjamo, da prepogoste spremembe, tako razpisnega besedila v Vodniku po programu kot obrazcev, nikakor ne prispevajo k »stabilnosti izvajanja programa«. Zanimivo pa je, da vsakoletne spremembe največkrat spregledajo ravno tisti, ki se že dlje časa prijavljajo v program MvA.

Velik nesporazum je tudi glede zakonskih podlag, na podlagi katerih se izvaja programa MvA. Marsikateri prijavitelj je res pravi izvedenec za Zakon o upravnem postopku in tam jasno piše, da mora organ pozvati vlagatelja k dopolnilom, če je to potrebno. Tudi piše, da se vloga šteje za pravočasno vloženo, če je vložena naslednji delovni dan v primeru, da posamezni rok za oddajo pade na nedeljo ali drug po zakonu dela prost dan. Ampak v programu MvA velja, da je objavljeni datum prijavnega roka zadnji dan, ko je še mogoče posredovati predlog projekta, ne glede na to da je mogoče kje kakšen dela prost dan. Za dodelitev in uporabo dotacije tudi ne velja zakon o izvajanju proračuna RS. Dotacije iz programa MvA so sestavni del splošnega proračuna EU, za katerega pa velja Uredba Sveta z dne 15. junija 2002.

Izvajanje sporazuma o dotaciji, ki ga podpiše upravičenec, pa poteka v okolju civilnega prava. Pogodbeni določila jasno določajo, da bo – v primeru spora – zadnjo besedo imelo pristojno sodišče v Ljubljani. Nobenega drugostopenjskega pritožbenega organa ni predvidenega v sistemu. Celo Evropska komisija ne more neposredno spremeniti odločitve, lahko pa v primeru ugotovljenih večjih nepravilnosti v delovanju Nacionalne agencije ali oškodovanja evropskega proračuna suspendira sodelovanje posamezne države v sistemu posredno centraliziranega upravljanja. To se je zgodilo na Cipru leta 2008 in letos na Malti, v Makedoniji pa so začasno zamrznili izvajanje pripravljanih ukrepov za vstop te države med programske države v programu MvA.

In ko smo že pri pogodbah. Si lahko predstavljate, da kot upravičenci ne podpišete nobene pogodbe, ampak prejmete le pismo Nacionalne agencije, v katerem vam ta obljublja, da boste prejeli toliko in toliko, brez vseh odvečnih pogojev in zahtev? To ni znanstvena fantastika, to je bila realnost pred letom 2006 v nekaterih državah, pred letom 2000 pa kar v večini takratnih programskih držav programa Mladi za Evropo. Kot je bila realnost tudi to, da si v nekaterih državah prošnje predložil le, če te je k temu izrecno povabila Nacionalna agencija, odločitev o sprejemu pa je bila stvar debate v selekcijskem odboru, sestavljenem iz tistih, ki so bili veliki uporabniki dotacij iz programa Mladi za Evropo.

Seveda velik pritisk povpraševanja po podpori – letos sprejmemo le vsak tretji predlog projekta – stvari ne olajšuje. Tu se predlagatelj prošnje za sprejem projekta v program znajde v isti situaciji kot gradbinec na javnem razpisu za gradnjo tunela, ki je oddal nepopolno ponudbo. Kljub ugodni ceni in odličnim referencam izpade. Govori pa se, da so cene storitev ali blaga, oddanega z javnimi naročili, celo 20 % dražje od cen, ki se dosežejo takrat, ko se naročnik in dobavitelj usedeta in dogovorita. Le malce težje je priti v situacijo, ko te nek naročnik povabi in se lahko začneš dogovarjati.

Vendar – za začetek – mnogo manj bo nejevolje zaradi zavrnitve iz razloga neizpolnjevanja formalnih pogojev, če bo predlog projekta dokončan malo prej kot na dan prijavnega roka. To bi omogočalo, da pripravljeno dokumentacijo več ljudi pregleda in pazljivo še enkrat prebere. Vsi pa vemo tudi iz lastnih izkušenj, da – kljub vsej pazljivosti – druge oči vidijo čisto drugače in ugotovijo manjkajočo besedo tam, kjer smo sami dvakrat preleteli besedilo.

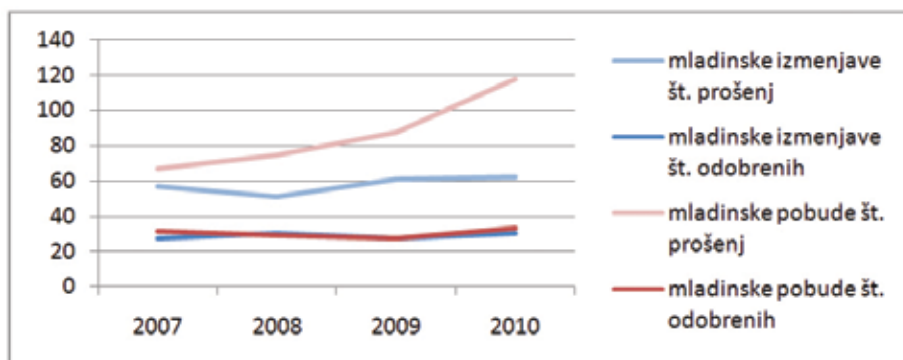
Mladi za Evropo:

Projekti mladih za demokracijo kot nadgradnja projektov mladinskih izmenjav in pobud

Prva akcija programa Mladi v akciji, imenovana Mladi za Evropo, združuje tri različne podakcije oz. vrste projektov: mladinske izmenjave, mladinske pobude in projekte mladih za demokracijo. Medtem ko so v Sloveniji, pa tudi širše v Evropi, projekti mladinskih izmenjav in mladinskih pobud ena izmed največkrat prijavljenih vrst projekta, pa se prijavitelji le redko odločajo za prijavo projekta mladih za demokracijo. Prispevek analizira trende pri prijavi projektov v akciji Mladi za Evropo v preteklih letih.

Z uveljavitvijo programa Mladi v akciji leta 2007 je bila v akciji 1 vzpostavljena tudi podakcija Projekti mladih za demokracijo (podakcija 1.3). Skupaj s podakcijo Srečanje mladih in odgovornih za mladinsko politiko (podakcija 5.1) sta ta dva ukrepa, ko govorimo o politikah, predstavljala pomembno nadgradnjo dotedanjega programa Mladina. Po treh letih, na polovici obdobja za implementacijo programa Mladi v akciji, je čas za pogled naprej. Pozornost želimo usmeriti na projekte mladih za demokracijo kot nadgradnjo projektov mladinskih izmenjav in mladinskih pobud.

V Sloveniji smo v obdobju pred letom 2007 v programu Mladina pomembno pozornost posvečali spodbujanju razvoja Mladinskih pobud (sedaj podakcija 1.2), ki se je ohranila tudi v novem programu. Kazalci uspešnosti informiranja in usposabljanja (Dajmo mladim zagon – modula, ki je bil namenjen razvoju te podakcije) kažejo, da je uspešnost implementacije te podakcije tako v kvantitativnem kot tudi v kvalitativnem smislu na visoki ravni. Glavno sporočilo je, da z ustreznimi ukrepi lahko zelo učinkovito spodbujamo participacijo mladih tudi v vsebinskem smislu. Podobno lahko ugotovimo tudi za Mladinske izmenjave (podakcija 1.1), kjer

je v vseh teh letih vključeno konstantno število prijaviteljev s svojimi projekti, a ugotovimo lahko tudi, da so kvalitativni kriteriji za sprejem v tej podakciji vse višji, čemur pa se prijavitelji ne odzivajo vedno ustrezno.

Pregled razvoja obeh podakcij odraža pomembno vlogo omenjenih podakcij v mladinskem delu v Sloveniji. Dodatni finančni vir in tudi oblika dela v obeh primerih klasičnih aktivnosti v mladinskem delu sta v Sloveniji odprla nove priložnosti. Mladinske izmenjave predstavljajo pomembno učno-mobilnostno priložnost za mlade, medtem ko se mladinske pobude, kljub možnosti mednarodnih aktivnosti, v Sloveniji uresničujejo predvsem kot lokalni projekti z izrazito komponento participacije mladih. Kvaliteta projektov se je ob

kvantitativni rasti, tudi zaradi ukrepov Nacionalne agencije v okviru informiranja in izobraževanja prijaviteljev, neprestano izboljševala.

Z nadgradnjo programa v letu 2007 so se spremenile tudi nekatere formalne zahteve in skupna vsota za sofinanciranje projektov v posamezni podakciji. Temu gre pripisati tudi določene spremembe v številu odobrenih prošelj po letu 2006. Bistvena je informacija, da je bila količina dodeljenih sredstev v posameznem letu za posamezno podakcijo 100 %. Glede na število zavrženih projektov oziroma deleža uspešnosti lahko ugotovimo, da je povpraševanja več, kot je možnosti v okviru programa Mladi v akciji. S tem se odpira pomembno vprašanje pomanjkanja lokalnih in nacionalnih finančnih virov in jasnih ukrepov pri dodeljevanju le-teh, a to ni predmet tega sestavka. Rast števila prošelj za sprejem projektov in konstantna raven sprejetih projektov ob 100 % porabi finančnih sredstev torej nista presenečenje.

Razmerje med prejetimi in odobrenimi prošnjami za vstop v program Mladi v akciji. Za leto 2010 je podana ocena glede na letne trende.

	Program Mladina							Program Mladi v akciji			
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 - R4
Mladinske izmenjave	18	26	31	29	46	52	64	27	30	27	23
Mladinske pobude	5	7	7	6	12	22	38	31	29	27	29

Število sprejetih projektov v program v posamezni podakciji.

Ugotovimo lahko, da dosegamo maksimum pri podpori projektom v obeh podakcijah. Glede na cilje programa in namen posamezne podakcije lahko ugotovimo, da je možno še dodatno dvigovati kvaliteto projektov in tudi vrsto aktivnosti. Predvsem to velja za mladinske pobude, kjer so še neizkoriščene možnosti za podporo mednarodnim mladinskim pobudam. Predvsem pa je za prihodnost pomemben izziv, kako doseči dodano vrednost v celotni akciji 1 tudi z več zanimanja za Projekte mladih za demokracijo.

Projekti mladih za demokracijo (podakcija 1.3) so po strukturi nadgradnja ostalih dveh akcij. Posebnost te akcije je, da se v vsaki državi oblikuje tudi nacionalno partnerstvo med dvema ali več neodvisnimi akterji. Če pogledamo drugače, lahko vsak partner (predlagatelj), recimo, v tristranski mladinski izmenjavi stopi v partnerstvo na lokalni ravni še z eno organizacijo in tako se oblikujejo partnerstva šestih sorodnih organizacij. Te skupaj izvajajo različne aktivnosti za podporo participacije mladih v demokratičnem življenju. Partnerstva so lahko tudi manjša, recimo le v dveh državah, lahko tudi z več neodvisnimi akterji v vsaki. Projekti so sestavljeni iz več aktivnosti, podobno kot pri mladinskih pobudah in časovno v daljšem obdobju, a v času trajanja projekta lahko potekajo med skupinami tudi t. i. mladinske izmenjave. Projekti mladih za demokracijo so lahko zelo raznovrstni projekti, ki so upravljalško lahko nekoliko zahtevnejši, a omogočajo jasno uresničevanje ciljev predlagateljev in omogočajo različne variante vsebinskega in strukturnega povezovanja v okviru, ki ga omogočajo formalna pravila te podakcije.

Nacionalna agencija bo v prihodnjih letih posebno pozornost posvetila dvigovanju kvalitete v vseh podakcijah in dodatno razvoju Mladinskih demokratičnih projektov (podakcija 1.3). Formalni kriteriji in namen Mladinskih demokratičnih projektov združujejo učno-mobilnostni in participativni princip ostalih dveh podakcij ter ju nadgrajujejo. Zato je to dobra priložnost tudi za vse prijavitelje v program, ki imajo izkušnje in so konstantno prisotni v programu, da svoje delo nadgradijo tudi z Mladinskimi demokratičnimi projekti. Dodatne informacije so na voljo pri Nacionalni agenciji ali na spletni strani www.mva.si v razdelku Ogledalo, kjer so zbrane tudi dobre prakse.

Janez Škulj, ZAVOD MOVIT

Pojdimo v letu 2011 vsaj enkrat v kitajsko restavraco

Leto 2011 bo evropsko-kitajsko leto mladih. Odločitev o tem je bila sprejeta v letu 2009 na 12. vrhu EU – Kitajska. Ideja posebnega leta je v tem, da se v kratkem časovnem obdobju stiki in sodelovanja med partnerji intenzivirajo ter ohranijo tudi v kasnejših letih.

V ta namen bo organiziranih nekaj osrednjih prireditvev tako v EU kot na Kitajskem, še več aktivnosti pa naj bi se zgodilo na nacionalnih ravneh v državah članicah EU, s katerimi naj bi pritegnili tudi pozornost akterjev na področju mladinskega dela do možnosti, ki jih ponuja sodelovanje s kitajskimi partnerji. K prizadevanjem se bo pridružil tudi program MvA, saj bo Izvršilna agencija v začetku leta 2011 objavila razpis za podporo projektom sodelovanja s Kitajsko v okviru akcije 3.2.

Ideja posebnega leta, ki naj bi okrepilo stike med državami članicami EU in Ljudsko republiko Kitajsko, ima vse značilnosti tipičnega okvirja mednarodnega sodelovanja preteklosti in bodočnosti. Odločitev je sprejeta na najvišji politični ravni, za uresničitev politične odločitve pa se namerava pritegniti kar največji mobilizacijski potencial akterjev ter uporabiti vsa razpoložljiva sredstva. In, seveda, sprejeta politična odločitev ima svoje močno ozadje v prizadevanjih za izboljšanje odnosov s Kitajsko, za večjo trgovinsko menjavo in s tem ekonomski interes EU kot celote v pogledu do Kitajske kot novega močnega dejstva v svetovnem gospodarstvu.

Takšen začetek ima danes najstarejši dvostranski program sodelovanja na področju mladine v Evropi, namreč nemško-francosko sodelovanje na področju mladine. Odločitev o takšnem programu dveh vlad sta sprejela francoski predsednik Charles de Gaulle in nemški kancler Konrad Adenauer, resnično pa je začela leta 1963 z začetkom delovanja nemško-francoskega mladinskega urada (OFAJ). In razlog ozadja takšnim potezom ni skrivnost.

Veliko držav in sedaj tudi Evropska unija poskuša podporo aktivnostim na mehkih področjih, kot so izobraževanje, kultura in tudi mladina, podprejati svojim geopolitičnim in geoekonomskim interesom. Tako tudi podpora za različne dvostranske aktivnosti na področju mladine, ki se izvajajo v okviru nacionalnih proračunskih možnosti, sovпада s siceršnjimi zunanje-političnimi interesi, ki se vse bolj izkazujejo kot ekonomski interesi posamezne države. Zagotavljanje prisotnosti v nekem območju je projekt vseh ministrstev in služb, za manjše države danes celo edini sprejemljivi razlog za nadaljnjo podporo mednarodnim aktivnostim na področju mladine s proračunskimi sredstvi.

Slovenija zagotovo ni takšna država. Podpora javnih politik mednarodnim aktivnostim organizacij na področju mladine, kulture in izobraževanja, kolikor je pač že je, je razpršena in kakšne posebne usmerjevalne politike ni. Kaj pomagajo – včasih tudi – spektakularni obiski predsednika vlade, če vlada ne zagotovi, da bo obisk predsednika vlade spremljala jasna usmerjevalna politika, ki bo tista pičla sredstva podpore mednarodnim aktivnostim na področju mladine, kulture ali izobraževanja usmerila v iste ciljne destinacije. Tudi o vključitvi, pa čeprav s simbolnimi sredstvi, v evropsko-kitajsko leto mladih v okviru javne politike na področju mladinskega dela ni načrtov. Le upati je, da se bo našel kdo dovolj zmožen, s partnerji na Kitajskem, ki bo lahko hitro pripravil kakšen projekt in z njim poskušal kandidirati za sredstva v Bruslju. Drugače bo slovenski prispevek res ostal na ravni povabila v kitajsko restavraco v letu 2011. Škoda da na Kitajskem ni kakšne slovenske restavracije.

Pogovarjala se je: Urška Slana

Biti mlad je svojevrsten privilegij

O političnem ozadju evropskih programov, ki mladim omogočajo izkušnje mobilnosti in neformalnega učenja, o vročih temah evropske mladinske politike ter o tem, kakšne cilje in ukrepe na ravni Evropske unije lahko pričakujemo v prihodnosti, smo spregovorili z evropskim poslancem dr. Milanom Zverom, članom Odbora za kulturo in izobraževanje v Evropskem parlamentu in nekdanjim ministrom RS za šolstvo in šport.

Življenje dr. Zvera je tesno prepleteno z učenjem. V otroštvu, ki ga je preživel v Destrniku pri Ptuj, ga je oblikovalo priložnostno učenje ob družini in vrstnikih. Kot učenec, dijak, dodiplomski in podiplomski študent ter kasneje kot raziskovalec in visokošolski učitelj si je pridobil veliko osebnih izkušenj s sistemi formalnega izobraževanja, ki jih je nadgrajeval z neformalnimi učnimi izkušnjami. Morda ni naključje, da sta postali izobraževanje in mladi pomembni temi tudi v času njegovega političnega delovanja. Leta 2004, ko je postal poslanec in minister za šolstvo in šport RS, je poglobljeval tudi polje mladinskega dela v Sloveniji, akterje na tem področju, njihove dejavnosti

in projekte. V času slovenskega predsedovanja Evropski uniji je vodil Svet Evropske unije za izobraževanje in mladino in sodeloval na mnogih srečanjih namenjenih razvoju evropskih programov, ki podpirajo medkulturni dialog, aktivno državljanstvo, mobilnost in učenje mladih. To področje dela ga spremlja tudi sedaj, ko kot poslanec v Evropskem parlamentu med svojimi področji dela namenja posebno mesto sodelovanju v odboru za kulturo in izobraževanje.

Dr. Zver, kako vidite trenutno stanje mladinskega dela in mladinske politike v Sloveniji?

Področje mladinskega dela in mladinske politike sem dobro spoznal kot minister

za šolstvo in šport ter v času slovenskega predsedovanja Evropski uniji. Stanje na področju mladine se je v zadnjih letih poslabšalo. Ko sem kot predsednik Evropskega sveta vodil tudi področje za izobraževanje in mladinsko politiko, smo na primer pogosto govorili o problemu brezposelnosti mladih. Takrat 17 odstotkov mladih Evropejcev ni dobilo službe, v Sloveniji pa je bil ta odstotek precej nižji. Danes je delež brezposelnih mladih narasel na 21 odstotkov. Pet milijonov mladih v Evropi je ta hip brez službe. Ali ni to katastrofalno? Evropa za svoj razvoj potrebuje mlade izobražene ljudi, hkrati pa nismo sposobni zaposliti dobršnega dela mladih.

Evropi se ne bi smelo zgoditi, da kar petina mladih, ki končajo šolanje, ostane brez službe. Smo ostarela družba in mladih nam primanjkuje. Vsakega bi morali iskati z žarometi in ga na kakršen koli način takoj vključiti v družbo.

Kako se na tovrstne izzive odzivajo akterji na področju izobraževanja mladih?

Izobraževalni sistemi v EU niso dovolj kompatibilni s potrebami družbe in gospodarstva. Če petina mladih ne najde službe, to pomeni, da je z izobraževanjem in usposabljanjem nekaj hudo narobe. Ekonomija je tu pač konstanta: potrebuje tisto, kar potrebuje. Izobraževalni sistemi – tako formalno kot neformalno in priložnostno izobraževanje – pa bi se morali tem potrebam prilagajati.

V Sloveniji se sistem prilagaja prepočasi. Prevladuje na primer stališče, da se učni načrti ne smejo prehitro spreminjati, ampak da bi morali ostati nespremenjeni vsaj

sedemletno obdobje, po katerem lahko ocenimo njihove učinke. Sam pa sem vedno zagovarjal filozofijo, da je učne načrte potrebno nenehno spreminjati, se prilagajati novim znanjem, novim spoznanjem, novim potrebam trga dela in novi filozofiji gospodarstva. Hkrati mora šola odgovarjati na zahteve posameznikobiti mora privlačna, zagotavljati mora, da bo posameznik lahko izpopolnil samega sebe, svojo osebnost, da bo dobil znanja, veščine in kreposti, ki jih tudi sam želi sprejeti. Samo odprte, avtonomne, dobro vodene šole in šolski sistemi lahko izpolnjujejo to zahtevno nalogo, tako v Sloveniji kot tudi v drugih državah EU.

Pravite, da je počasno prilagajanje družbenim razmeram težava formalnega šolskega sistema. Kje pa vidite vlogo neformalnega učenja in mladinskega sektorja?

Menim, da je čas prihodnosti čas neformalnega in priložnostnega izobraževanja. Šole, zlasti formalne šolske strukture, izgubljajo monopol v družbi. Danes se iščejo ljudje z evropskimi znanji in veščinami. Delodajalca ne zanima, ali si je posameznik kompetence pridobil v tej ali oni šoli, neformalno, s samostojnim učenjem, z delovnimi izkušnjami ali kako drugače.

Neformalno in priložnostno učenje je v sodobni informacijski družbi izjemno pomembno. Pred približno tridesetimi leti smo ugotovili, da se bliža zaton industrijske družbe in da se začneja nekaj novega. Niti sanjalo se nam ni, kako velik tehnološki napredek in kako velike strukturne spremembe v gospodarstvu bo prinesla informacijska družba. To postavlja težke naloge tako pred vse ravni formalnega izobraževanja kot tudi pred neformalno in priložnostno učenje.

Če bi svojim naslednikom v Sloveniji lahko v zvezi z mladinsko politiko predlagali še kakšno temo razen zaposljivosti mladih, kaj se vam zdijo pereče stvari, ki naj jih vlada naslovi na področju mladine?

Mladinska politika je lahko uspešna le, če je medsektorska. Tako lahko odgovori na potrebe družbe in mladih, tudi tistih, ki imajo manj priložnosti ali posebne potrebe.

Zaposlovanje je zagotovo aktualna tema. V Sloveniji smo imeli v preteklosti manj težav z zaposlovanjem mladih, kot so jih imele druge evropske države, a gospodarska kriza ter sistem odprave študentskega dela sta prinesla svoje. Zaradi asimetrije med popularnimi izbirami študija ter potrebami

družbe in ekonomije lahko v prihodnosti pričakujemo še več težav pri zaposlovanju mladih. Ta tema bo torej prav gotovo še dolgo aktualna.

Vendar pa je potrebno prepoznati tudi druge potrebe mladih. Želel bi, da bi bilo več pozornosti namenjene projektu vzgoje za demokratično kulturo, za demokratično državljanstvo. Določena znanja in veščine so namreč nujno potrebna za sodobno demokracijo. Opažamo, da zanimanje mladih za to področje upada, da izražajo manj podpore demokratičnim institucijam in demokratičnim vrednotam. Projekti vzgoje za demokracijo bi morali biti še bolj izpostavljeni v vseh državah članicah, tudi v Sloveniji.

Podpiral bi tudi razne oblike neformalnega in priložnostnega učenja vključno s projekti mobilnosti. Udejstvovanje mladih na ravni EU je svojevrstna izkušnja, pa čeprav se po nekaj tednih udejstvovanja v mednarodnem projektu mladi vrnejo domov brez formalnih izpitov in potrdil.

V preteklosti smo pridobili precej evropskih sredstev iz kohezijskega sklada na področju izobraževanja in mladinskih politik, namenjenih tako aktivnostim kot

razvoju infrastrukture, kar bi bilo smiselno nadaljevati.

Področje mladine, vzgoje in izobraževanja niso vroče teme za evropske politike. Kako to, da ste se vi odločili ravno za to področje, kaj vas je pritegnilo?

»Mehka« področja dela, kot so mladina ali izobraževanje, pogosto zares ne pritegnejo velikega zanimanja kolegov poslancev. Najbolj privlačno področje z največ žarometi in kamerami je prav gotovo zunanja politika. Tam bi želeli delati vsi. Sam sem volilcem pred volitvami obljubil, da bom deloval na področju kulture, mladine in izobraževanja. Te teme sem namreč najbolje obvladal, kar mi priznavajo tudi moji kolegi. Lotil pa sem se tudi področja, ki ga prav tako ni želel pokrivati nihče iz Slovenije, in sicer kmetijstva. Za skupne politike na področju kmetijstva je namenjenih ogromno sredstev, kar kaže na velik pomen kmetijstva v kontekstu Evropske unije. To področje je bilo zame novo, vendar sem sprejel izziv, se poglobil, študiral dokumente in se trudil spoznati, kakšna izhodišča bi bilo v sodelovanju s slovenskim Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smiselno zastaviti za nacionalne kmetijske politike.

Kako dobro so po vaši oceni s področjem mladine seznanjeni vaši kolegi, slovenski in tudi evropski poslanci? Kako ocenjujete njihov interes za to področje?

Vidnost mladinskega dela je problem. Moram priznati: preden sem postal minister, nisem dovolj poznal mladinske politike, raznih aktivnosti in projektov. To pomeni, da lahko podobno usodo delijo tudi drugi, ki neposredno niso vpleteni v razne mladinske projekte v Sloveniji ali pa Evropski uniji.

Mladi v Evropi so premalo udeleženi v družbenih in javnih zadevah v politiki. To je bil tudi eden od glavnih razlogov, da so Evropska komisija in druge institucije Evropske unije oblikovale razne programe, kot so Mladi v akciji ali Vseživljenjsko učenje. Vendar so ti programi relativno malo poznani v slovenski in širši evropski javnosti.

Kaj lahko na evropski ravni v zvezi s tovrstnimi programi pričakujemo v prihodnosti? Kakšne bodo smernice?

Programe Evropske unije je potrebno razumeti v okviru vsake finančne perspektive. V okviru sedanje finančne perspektive, ki bo trajala do leta 2013, na področju mladine še poteka program Mladi v akciji, ki želi mladim privzgojiti določeno evropsko komponento razmišljanja in

ravnanja, spoštovanje kulturnih raznolikosti in spodbuditi njihovo večjo vključenost. Za to namenjam tudi ogromno sredstev, okoli 180 milijonov letno.

Evropska komisija je pravkar začela predstavljati in dala v razpravo nov evropski program za mlade Mladi in mobilnost oz. Youth on the move, ki bo potekal v okviru naslednje finančne perspektive. Vsebina predlaganega programa se osredotoča predvsem na mobilnost mladih. Menim, da bo novemu programu pod eno streho uspelo združiti še več sredstev in projektov ter doseči še močnejše učinke.

Kakšne učinke pričakujete od novega programa?

V Evropi smo prepričani, da samo interakcija, mobilnost, medosebni stik, kulturne izmenjave in medkulturni dialog prinašajo rezultat, ki nam bo omogočil trajno zagotoviti mir vsaj na ravni Evropske unije. Potrebujemo to, da se ljudje bolj spoštujejo. Da bi se spoštovali, se morajo seveda najprej poznati. Da bi se spoznali, morajo priti v stik. Pristni, živi stiki so za zagotavljanje medsebojnega sprejemanja, razumevanja in spoštovanja mnogo bolj učinkoviti kot stik preko "mašine", na primer preko Facebooka in drugih sodobnih tehnologij. Denar, ki ga namenjam podpora mobilnosti in

neformalnega učenja mladih, ni vržen stran, in prav zato želi Evropska komisija v naslednji finančni perspektivi še več sredstev investirati v mobilnost mladih.

V zadnjih letih je bilo na stotine tisoč ljudi vključenih v programe mobilnosti, kot so Mladi v akciji, Grundtvig, Erasmus, Erasmus Mundus, Comenius ali Leonardo da Vinci. Vsak tak program prinese svojevrstno bogastvo. Udeleženci v teh programih pridobijo izkušnje, spoznajo novo kulturo, drug jezik, drugačne ljudi. Prepričan sem, da to slej ko prej mora pokazati dobre rezultate. Ne moremo si namreč privoščiti, da bi bile evropske družbe zaprte, samozadostne in patriarhalne. Načelo tolerance, ki je najvišje načelo v sodobni družbi oziroma sodobni politiki, se v taki družbi zagotovo ne bi razvilo do te mere, kot se bo lahko razvilo tudi zaradi prispevka evropskih programov.

Katere izkušnje neformalnega učenja so vas osebno oblikovale in naučile kaj dragocenega za življenje?

Brez kompetenc, ki jih dobimo v neformalnem sistemu, dandanes sploh ni mogoče živeti. Sam sem tako pridobil jezikovne in računalniške kompetence, veliko športnih veščin, znanje vožnje avtomobila in podobno. Obogatil me je čas, ki sem ga preživel v stiku z invalidi, v športnem udejstvovanju, v naravi. Tudi na priložnostno učenje ne smem pozabiti: ker sem odraščal na kmetiji, znam še danes obrezati trto, pokositi travo in se spoznam na mnoga druga opravila, ki jih danes večina mladih ne pozna.

Življenje nam da dodatna znanja, veščine in vrednote, ki jih v formaliziranem učnem procesu ne moremo dobiti. Nobena institucija nam ne more dati vsega, kar se naučimo od družine in kasneje od prijateljev. Zato je – in vedno bolj bo – tako zelo pomembno neformalno in priložnostno učenje. Sodobna družba od nas zahteva veliko. Nova strategija Evropa 2020 pravi, da bo v bližnji prihodnosti kar 45 odstotkov vseh poklicev zahtevalo kompetence, primerljive z visokošolsko izobrazbo, ne glede na to katera »šola« jih bo dala. V kolikor jih ne bomo pridobili v formalnem izobraževalnem sistemu, jih bomo morali pridobiti z neformalnim učenjem.

Je še kaj, kar bi želeli sporočiti našim bralcem?

Naj živijo življenje, ker je mladost njegov najlepši del. Biti mlad je svojevrsten privilegij.

Urška Slana, trenerka

Okrepimo učne učinke projektov mladinskih izmenjav

Program Mladi v akciji od prijavljenih in sprejetih projektov pričakuje močno izraženo kakovostno učno dimenzijo, ki se udejanja v ciljih projekta, programu, izbranih metodah dela, doseženih učinkih in širjenju rezultatov.

Udeleženci najuspešnejših mladinskih izmenjav in njihovi mladinski voditelji poročajo, da so se z udeležbo v projektu ogromno naučili. Seveda ni šlo za sedenje ob knjigah in pripravo na preizkus znanja. Šlo je za dinamično, izkustveno učenje iz življenja in za življenje, izmenjavanje mnenj in razvijanje idej, raziskovanje vsebin, ki so tako pritegnile mlade, da so o njih preprosto morali izvedeti nekaj več. Kakovost in vidnost učne dimenzije pa je žal tudi šibka točka mnogih projektov mladinskih izmenjav, zato smo za prijavitelje in izvajalce le-teh zbrali nekaj praktičnih nasvetov, kako kar najbolj povečati in izkoristiti učne učinke projektov.

V času priprav na projekt:

1. Projekt naj (so)oblikujejo mladi udeleženci. Pomembna dimenzija neformalnega učenja v projektih, ki kandidirajo za sprejem v program Mladi v akciji, je vključenost mladih udeležencev v načrtovanje in izvajanje učnega procesa. Vodnik po programu opredeljuje, da neformalne in priložnostne učne aktivnosti spodbujajo sodelovanje in so usmerjene k učečemu se, izvajajo se prostovoljno in so tesno povezane z željami, potrebami in zanimanji mladih. Ni dovolj, da mladinski voditelj analizira potencialne udeležence, določi primerne učne cilje zanje ter oblikuje in izvede program, ki naj bi odgovoril na njihove potrebe – tako mladi nimajo "lastništva" niti nad projektom niti nad učenjem.

2. Spregovorimo o učni dimenziji projekta. V času priprav na mladinsko izmenjavo pogosto stopijo v ospredje nujne organizacijske stvari, kot so namestitve, prehrana, finančna sredstva, program, razdelitev nalog. Kadar odgovornost za projekt prevzamejo mladi udeleženci, se velikokrat težko osredotočijo na veliko število nalog hkrati. Na tiste, ki niso videti nujne – na primer učna dimenzija projekta

– se pogosto pozabi. Zato sistematično poskrbimo, da skupina ne pozabi, kaj želijo udeleženci s projektom razviti in pridobiti. Spregovorimo z udeleženci o tem, da v projektu ne gre zgolj za zabavo in potovanje. Sofinanciranje programa Mladi v akciji, namenjeno predvsem temu, da pridobijo izkušnje in razvijejo kompetence. Ne bojmo se, da bi omemba učenja mlade odvrgla! Če znamo učenje predstaviti kot nekaj dinamičnega, zanimivega in uporabnega, bodo zagrabili priložnost, da od projekta pridobijo "nekaj več".

3. Udeleženci naj oblikujejo konkretne učne cilje. Oblikovanje učnih ciljev je zahtevna naloga, pri kateri se pogosto zatakne. Pa vendar ni tako zapleteno. Udeležence vprašajmo, kaj bi radi na izmenjavi novega doživeli, spoznali, pridobili, česa bi se radi naučili. Med predlogi poiščimo skupne točke (morebitni skupinski cilji) in kaj je pomembno za vsakega osebno (individualni cilji). Pogovorimo se, ali so cilji realistični. Ne omejimo se zgolj na učne cilje, ki jih dosegamo v času same izmenjave – proces neformalnega učenja poteka tudi v času priprave in evalvacije. Oblikujmo konkretne cilje, pri čemer lahko udeležencem pomagamo z izhodišči (npr. Pred mladinsko izmenjavo bom raziskal ... Do konca mladinske izmenjave se bom naučil ...) ali vprašanji (Kaj se boš naučil? V kakšni meri, do kakšne stopnje? Do kdaj? Kako?).

4. Pripravimo kakovosten program mladinske izmenjave. Program kakovostne mladinske izmenjave je zanimiv, privlačen, dovolj zahteven, poln, ima jasno rdečo nit in ostaja fleksibilen. Izognimo se tako prenatrpanemu kot preveč ohlapnemu programu. Dolgčas ni spodbuda za navdušeno učenje, hitenje od aktivnosti do aktivnosti in delo pozno v noč pa preprečujeta udeležencem, da bi uredili

svoje vtise in predelali doživetja. V rokavu imejmo vedno skrito kakšno dodatno aktivnost, ki bo preprečila dolgčas, hkrati pa se ne bojmo v dogovoru s partnerji prilagoditi programa in po potrebi česa izpustiti. Če mladinsko izmenjavo načrtujejo udeleženci, ki nimajo veliko izkušenj z oblikovanjem programa, jim pomagajmo oceniti, kako dolgo bo trajalo, da se bo 30 mladih premaknilo iz prostora v prostor, da se bo vsakdo predstavil ali da bodo prepotovali 20 km z gorskimi kolesi.

5. Načrtujmo varno okolje za udeležence. Občutek varnosti, sprejetosti, zaupanja vase in možnost preizkusiti se v določeni meri tveganja so pomembne značilnosti učinkovitega učnega okolja, pa naj gre za formalno, neformalno ali priložnostno učenje. Kadar je prisoten strah, fizično ali psihološko nelagodje, dvom vase, nezaupanje ali občutek izključenosti, je učenje mnogo manj učinkovito. Ustvarjanje varnega okolja naj zato ne bo zgolj obvezno polje v projektni prijavnici. Pripravimo kakovostno oceno tveganj, ki se lahko pojavijo pri izvajanju, in vanjo zajemimo vse pomembne vidike izmenjave (spanje, prehrana, zdravje, program in aktivnosti, kultura in socialne norme v državi gostiteljici, učni cilji in metode ipd.). Pripravimo korake za odzivanje na tveganja in krizni načrt za ravnanje v nepredvidenih situacijah.

V času izvajanja projekta:

1. Bodimo pozorni na osnovne potrebe udeležencev. Spoznavanje ti kaj novega, učiti se, odkrivati svoje okolje, sebe in soljudi je pomembna potreba mladostnikov. Vendar pa lačni, premrazeni, jezni, nenaspani mladi z ožuljenimi stopali ne bodo imeli želje po izmenjavanju mnenj z vrstniki ali po refleksiji lastnih učnih ciljev. Presenečeni bi bili, kolikokrat na mladinskih izmenjavah včasih pozabimo na osnovne potrebe, ker menimo, da moramo pohiteti in izpeljati program!

Opazujemo udeležence in vzdušje v skupini ter bodimo pozorni, ali so izpolnjeni osnovni pogoji za učinkovito učenje.

2. Sproti preverjamo uresničevanje skupinskih in individualnih učnih ciljev. Učenje se v projektih mladinskih izmenjav dogaja naravno in spontano, če to prepoznamo ali ne. Za večjo vidnost in bolj kakovostno spremljanje naše učinkovitosti pa je smiselno, da posvetimo nekaj pozornosti tudi temu, kako napredujemo v doseganju učnih ciljev. S privlačno metodo nam bo to vzelo le nekaj trenutkov, rezultate svojega dela pa bomo lahko mnogo učinkoviteje predstavili. Udeleženci neke izmenjave so si npr. postavili za cilj povečati kompetence v tujih jezikih. Vsak večer so si ob refleksiji dneva vzeli pet minut, da so vse besede, ki so se jih v tistem dnevu naučili v jeziku drug drugega, zapisali v mini slovar, ki so ga ob koncu izmenjave razmnožili za vse udeležence. To jim je dalo zanimive informacije: kateri jezik je bil najbolj "popularen", kateri najzahtevnejši, udeleženci iz katere države so bili najuspešnejši, kdaj so pridobili največ novega znanja in kdaj so osvojili najmanj novih besed, kar jim je pomagalo razumeti, kako poteka proces učenja nečesa novega in kaj vse vpliva nanj, s tem pa so okrepili tudi kompetenco "učenje učenja".

3. Sprotna refleksija aktivnosti je priložnost za učenje. Učenje je posebej učinkovito, ko udeleženci "padejo v" debato, igro, gradivo ali športno aktivnost. Intenzivna izkušnja namreč pomeni tudi močno motivacijo. Programi mladinskih izmenjav velikokrat vključujejo intenzivne izkušnje. Priporočljivo je, da si po intenzivnih aktivnostih takoj vzamemo nekaj minut za refleksijo, ko je navdušenje še na višku in ko izkušnja še ni bila preplavljena z novimi, in ne pohitimo takoj k naslednji točki programa. Ko pripravljamo aktivnosti, načrtujemo tudi nekaj zanimivih vprašanj za hitro refleksijo, npr. o dogajanju in občutkih med aktivnostjo, kakšne timske vloge so člani, kaj so se naučili o temi izmenjave, različnih kulturah, sebi in drugih, ali bi lahko potegnili kakšne vzporednice med aktivnostjo in življenjem.

4. Okrepimo priložnostno učenje. V projektu mladinske izmenjave poteka tako neformalno kot priložnostno učenje. Velikokrat smo pozorni predvsem na neformalno učenje, saj smo ga načrtovali, oblikovali preverljive cilje, izbrali ustrezne metode in razmislili o kazalcih, ki nam bodo pomagali ugotoviti, ali smo bili učinkoviti. Priložnostno učenje poteka v okviru vsakodnevnih aktivnosti, v prostem

času, v skupinskem pogovoru ipd. Sem lahko uvrstimo mnoge nepričakovane učinke mladinske izmenjave. Tako se bo kdo od udeležencev mimogrede naučil kuhanja, šivanja strganih kavbojk, uporabe sekire, branja zemljevid, postaviti se za svoje vrednote ali pa bo ob opazovanju najpopularnejšega udeleženca ugotovil, kako očarati dekline. Priložnostno učenje je naraven in zabaven način pridobivanja novih znanj, veščin in spretnosti. Opazujemo napredek mladih ter jim pomagajmo ugotoviti, česa vsega so se mimogrede naučili.

5. Zagotovimo vsem udeležencem občutek varnosti, zaželenosti in sprejetosti. V času izvajanja aktivnosti mladinske izmenjave občasno preletimo varnostni načrt, ki smo ga sestavili v času priprav. Prepričajmo se, da so vsi udeleženci in mladinski voditelji seznanjeni s pomembnimi informacijami in postopki ukrepanja v nujnih primerih. Beležimo in analizirajmo morebitna odstopanja ali dogodke, ko je prišlo do poškodb, slabega fizičnega počutja, bolezni, preprirov in drugih težav. Vztrajno ustvarjajmo varno okolje, v katerem se udeleženci počutijo sprejeti. Ne bodimo tolerantni do nobene oblike nasilja ali zlorab, tudi če gre "samo" za zbadanje, ogovarjanje, izključevanje iz skupine ali grožnje, ampak spodbujajmo vzdušje medsebojnega spoštovanja, zabave, navdušenja, odkrivanja in zaupanja.

V času evalvacije projekta:

1. Ne pozabimo, da se v času evalvacije še vedno učimo. V obdobju evalvacije širimo rezultate svojega projekta med različnimi ciljnim skupinami, načrtujemo nadaljevalne aktivnosti, komuniciramo s partnerji – vse to so aktivnosti z učnim potencialom. Izogibajmo se težnji, da bi bila naša evalvacija preveč tehnokratska ali pretirano kritična. Mnogim skupinam se zgodi, da se pri vrednotenju osredotočijo zgolj na logistično-organizacijske vidike (prehrana, prevoz, namestitve, tek programa ipd.) in pozabijo na evalvacijo učne dimenzije projekta, ali da se osredotočijo predvsem na to, kaj je šlo narobe. Seveda je potrebno razmisliti o možnih izboljšavah, a če zgolj kritiziramo šibke točke, je učenje mnogo manjše kot v vzdušju, kjer prepoznamo in praznujemo uspehe ter se učimo tako iz dobrih kot slabih izkušenj.

2. Spodbujajmo skupinsko in individualno evalvacijo učni ciljev. Ko smo načrtovali učne cilje, smo opazili, da so bili nekateri skupni velikemu delu udeležencev

mladinske izmenjave, drugi so bili lastni naši nacionalni skupini, spet tretji pa so se popolnoma razlikovali od posameznika do posameznika. V obdobju evalvacije ustrezno ovrednotimo tako skupinske kot individualne učne cilje. Evalvacijo skupnih ciljev celotne izmenjave je priporočljivo izvesti skupaj s partnerji, k evalvaciji ciljev nacionalne skupine bomo povabili vse udeležence iz naše države, individualne cilje pa lahko udeleženci ovrednotijo s samostojnim delom, v individualnem pogovoru z mladinskim voditeljem ali v pogovoru s soudeleženci.

3. Poskrbimo za vidnost in prepoznavnost učnih učinkov projekta.

Težava mnogih projektov mladinskih izmenjav ni pomanjkanje priložnosti za učenje, pač pa da jih ne izkoristijo dovolj, da bi učni učinki postali vidni in prepoznavni za udeležence, mladinske voditelje in javnosti. Rezultatov svojega projekta ne predstavljamo zgolj v smislu "kje, kdaj in kdo". Javnosti (medijem, staršem, drugim organizacijam, sponzorjem, vrstnikom) predstavimo tudi, kaj so udeleženci mladinske izmenjave pridobili in kakšen učinek so pustili v lokalnem okolju. Za nazornejšo predstavitev lahko uporabimo izdelke, tabele, diagrame, izjave udeležencev ipd.

4. Podprimo prenos pridobljenih kompetenc, znanj in veščin v življenje.

Projekt bo uspešen, če bodo udeleženci pridobile kompetence, znanja in veščine lahko uporabili tudi v vsakdanjem življenju. Razmislimo, kateri učni cilji bodo za udeležence koristni v prihodnosti in kako (npr. pri iskanju zaposlitve, pri reševanju konfliktov z vrstniki, pri pomoči v družini ipd.). Zanimiva je praksa mladinske organizacije, ki se ukvarja s projekti za težje zaposljive mlade, da po vrnitvi z izmenjave mladinski delavci udeležencem pomagajo dopolniti življenjepis in pri tem mladim pomagajo prepoznati in ubesediti tista na izmenjavi pridobljena znanja, ki so še posebej zanimiva za delodajalce.

5. Spodbudimo in podpirajmo udeležence, da pridobijo Youthpass.

Youthpass je instrument, ki je namenjen podpori procesa neformalnega učenja ter beleženju doseganja učnih ciljev in učnih učinkov v projektih v okviru programa Mladi v akciji. Udeleženci projektov mladinskih izmenjav so upravičeni do prejema potrdila Youthpass, ki jim lahko pomaga tako pri ozaveščanju pridobljenih kompetenc kot pri predstavitvi le-teh staršem, profesorjem, vrstnikom, potencialnim delodajalcem ipd. Več o Youthpassu najdete na spletni povezavi www.youthpass.eu.

Jo Claes in Nerijus Kriauciunas, mednarodna trenerja

O učni izkušnji spregovorimo z mladimi!

Mednarodna trenerja Jo Claes in Nerijus Kriauciunas, ki v okviru programa Mladi v akciji vodita usposabljanja Bi-Tri-Multi za organizatorje projektov mladinskih izmenjav, sta spregovorila o svojih izkušnjah in nasvetih, kako v tovrstnih projektih povečati učne učinke.

Kaj se udeleženci lahko naučijo iz sodelovanja v projektu mladinske izmenjave?

Nerijus: Mladi navajajo, da so pridobili samozavest pri sporazumevanju v drugem jeziku, ozaveščenost o lastni in drugih kulturah in spoznali življenjske sloge mladih iz drugih držav. Z vključenostjo v organizacijski del projekta so se naučili praktičnih zadev, npr. kako rezervirati polet in nastanitev, organizirati potovanje, prirediti večerjo ipd.

Jo: Kadar mladi resnično sodelujejo pri vsakem koraku mladinske izmenjave (pripravi, izvedbi, vrednotenju), se naučijo celo vrsto stvari. Občutek lastništva mlade spodbudi h krepitvi moči in jih pripravi na učinkovito sooblikovanje svojega življenja in življenja skupnosti, v kateri živijo. Najpomembnejše, česar se mladi skozi tovrstno mladinsko izmenjavo lahko naučijo in izkusijo, je, da ZMOREJO!

Jo Claes je voditelj in trener, ki deluje na Portugalskem in na mednarodni ravni. Ima svoje podjetje Produções Fixe, ki se ukvarja z usposabljanjem, krepitvijo moči mladih in razvijanjem poučnih družabnih iger o socialnih tematikah.

Kdaj so učni učinki še posebno uspešni?

Jo: Zadnja leta sem aktivno uresničeval slogan 'od besed k dejanjem'. Mladim sem do največje možne mere prepustil vodenje

različnih vidikov projekta (celo razpolaganje s celotnim proračunom). Rezultati so bili osupljivi. Ta izkušnja mi pomeni več kot vse knjige in vsi teoretični modeli. Menim, da je vsaka mladinska izmenjava, v kateri je vodenje resnično prepuščeno mladim, po potrebi pa jih podpira in usmerja mladinski delavec, primer dobre prakse.

Nerijus: Najuspešnejši učni učinki so bili doseženi, ko je bilo vodenje projekta prepuščeno mladim. Nekoč sem nudil podporo skupini mladih, ki je gostila izmenjavo. Moja vloga je bila v nudenju podpore, kadar so jo mladi želeli ali potrebovali. Učinkovito učenje je temeljilo na tem, da so mladi sami vodili projekt: sami so odločali o temi projekta, s katerimi državami želijo sodelovati, uspeli so pridobiti enakovredne partnerje, pripravili so program izmenjave in jo uspešno izvedli.

Kaj bi morali vedeti o učnih procesih, ki potekajo med projektom?

Nerijus: Učenje pri mladinskih izmenjavah pogosto izvira iz življenjskih, vsakdanjih situacij. Tema izmenjave ponuja številne učne priložnosti, a najmočnejše učne izkušnje izvirajo iz preživljanja časa z vrstniki iz drugih držav, preizkušanja različne hrane, organizacije potovanj, upravljanja proračuna. Učenje poteka spontano, mladinski voditelji pa naj mlade podprejo pri refleksiji o tem, kaj se dogaja ter kaj se lahko iz izkušnje naučijo o sebi in drugih. Skupaj z mladimi predvidimo učne priložnosti že med pripravo programa izmenjave.

Jo: Če so mladi od samega začetka v oblikovanje zamisli za projekt in RESNIČNO sodelujejo, se aktivno udeležujejo in prevzemajo odgovornost, je to čudovit pristop k ustvarjanju pomembnih učnih procesov. Zavedati se moramo moči, ki je skrita v preprostih stvareh. Če mladostnik pripravi uvodni nagovor za skupino, je to vaja iz komunikacije, socialnih spretnosti, pridobivanja samozavesti ipd. Preproste stvari spodbudijo zapletene in bogate učne procese.

Nerijus Kriauciunas je trener iz Litve, ki trenutno živi v Sloveniji. Njegove izkušnje vključujejo zagotavljanje podpore skupinam mladih v okviru projektov mladinskih izmenjav in mladinskih pobud.

Kako udeležence mladinskih izmenjav spodbuditi k učenju?

Jo: Mladi se z aktivno udeležbo na vsakem koraku procesa izkustveno učijo na podlagi izkušnje, vrednotenja in novih poizkusov. Če menite, da so mladi resnično aktivno vključeni v proces, se še enkrat vprašajte, ali to dejansko drži! Kdo ima prvo in zadnjo besedo pri proračunu, kdo pravzaprav sprejema odločitve o programu, kdo določi, kdaj bo skupina jutraj morala vstati, kdaj bodo jedli, izbira partnerjev? Kar nekaj stvari za razmislek ...

Nerijus: Mladinskim voditeljem polagam na srce, naj se s skupino in partnerji na izmenjavo dobro pripravijo. Skupina naj si vzame čas, da opredeli razloge za udeležbo v izmenjavi. Motivacijo in pričakovanja udeležencev povežimo z učnimi priložnostmi, ki jih ponuja projekt. Za uspešno se izkaže, če skupina pride na plan s svojimi zamisli za temo, program in širjenje rezultatov izmenjave.

Še en namig: ne oklevajte pri pogovoru z mladimi o njihovi učni izkušnji, tudi če se jim bo to na začetku zdelo čudno. Razmislek o učni izkušnji naj poteka v dialogu z mladimi, zato vložite dovolj truda in časa v pogovor z mladimi pred projektom mladinske izmenjave, med njim in po njem.

Fotografski natečaj Zavoda Movit na temo boja proti revščini in socialni izključenosti

Zavod MOVIT, je v okviru letošnjega evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti organiziral fotografski natečaj, s katerim smo želeli fotografske ustvarjalce in širšo javnost spodbuditi k razmisleku o revščini in socialni izključenosti v njihovem lokalnem okolju ter v svetu.

Izbrali smo 15 najboljših fotografij, in sicer iz vsake starostne kategorije (do 18 let, od 18 do 30 let in nad 30 let) po pet ter iz vsake kategorije po enega zmagovalca. Pri izboru je sodelovala projektna ekipa natečaja in fotograf g. Marko Lakovič.

Najboljše fotografije so bile v mesecu oktobru in do srede novembra objavljene v Knjižnici Šiška, potem pa še v Mladinskem centru Celje.

Vseh prijavljenih 55 fotografij s komentarji pa si lahko ogledate v spletni galeriji, ki jo najdete na povezavi:

www.eurodesk.si/aktivnosti/fotografski-natecaj.

Vabimo vas, da tudi vi oddate svoj komentar in svoja razmišljanja na to temo.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste oddali svoje fotografije, fotografu g. Marku Lakoviču za strokovno mnenje in pomoč pri iskanju razstavnega prostora ter Knjižnici Šiška za razstavni prostor.

Predstavljamo vam tri zmagovalne fotografije:

Maja Debelek: Hope (do 18 let)

Ljudje si velikokrat pod revščino predstavljamo nekoga v razcapanih oblekah, z umazanimi lici, morda brez strehe nad glavo ... Toda revščina ni samo to. Ne vidimo je le v nerazvitih državah. Revščina, o kateri govorim jaz, je najbolj razširjena prav v bolj razvitih (tudi moja fotografija je posneta v okolju, kjer mi živimo). Ker imamo vse materialne dobrine, nam zato manjkajo odnosi z drugimi ljudmi, ne znamo prisluhniti, si vzeti časa za druge. Smo za ogrado duševne revščine. V očeh se vidi revščina, ki jo nosimo v sebi in zraven se iskri tudi upanje. Upanje v to, da bomo nekoč vsi – velika družina.

Simon Posnjak: Berač in turisti (18–30 let)

Turisti, ki so plačali 5 EUR za vstop v katedralo, čakajo v vrsti. Za žensko, ki berači, se nihče ne zmeni.

Štefan Matjaž: Patrik (nad 30 let)

Fotografijo sem posnel letos julija v Celju. Na fotografiji je Patrik, ki je sicer brezdomec in tudi hudo bolan. Ima namreč težave s srcem. Vso svojo bolečino mi je "izpovedal" z obrazno mimiko. Fotografiral sem ga z njegovo privolitvijo.

Akcijski načrt za evropsko-kitajsko leto mladih 2011

Leto 2011 je bilo na 12. vrhu EU – Kitajska v Nandžingu novembra 2009 proglašeno za evropsko-kitajsko leto mladih. Evropska komisarka Androulla Vassilou in podpredsednik Kitajske mladinske federacije Lu Yongzheng sta podpisala skupen akcijski načrt za evropsko-kitajsko leto mladih 2011, v katerem je načrtan splošen okvir razvoja skupnih aktivnosti, ki bodo potekale v okviru leta.

Namen leta mladih je spodbuditi medkulturni dialog, okrepi medsebojno razumevanje in prijateljstvo med evropsko in kitajsko mladino ter spodbuditi mlade k zanimanju za razvoj odnosov med EU in Kitajsko, doseči širok in pozitiven vpliv v Evropi in na Kitajskem ter pomagati zagotoviti sodelovanje med odločevalci in mladinskimi organizacijami tudi po leto 2011.

Za dosego teh ciljev so predvidene različne aktivnosti, kot so dogodki v Evropi in na Kitajskem, skupni projekti, politični dialog na področju mladine in promocijske aktivnosti. Skupen akcijski načrt spodbuja tudi mobilizacijo mladih, mladinskih organizacij in drugih akterjev na področju mladine, s čimer bi dosegli največji vpliv leta na vseh ravneh.

Leto mladih se bo začelo z uradno otvoritvijo 11. januarja 2011 v Bruslju. Več informacij je na voljo na: <http://ec.europa.eu/youth/news/doc/euchina.pdf>.

Priporočila za izboljšanje politik na področju zaposlovanja mladih v Evropi

V začetku oktobra 2010 se je v mestu Leuven v Belgiji zbralo 300 predstavnikov mladih in predstavnikov evropskih vlad, ki so razpravljali o vlogi mladinske politike pri razvoju boljših ukrepov za zaposlovanje mladih v Evropi. Po treh dneh intenzivnega dela je Xenia Constantinou, podpredsednica Evropskega mladinskega foruma, vsem sodelujočim, evropski komisarki odgovorni za mladino, Androulla Vassilou, in evropskemu komisarju za zaposlovanje Laszlu Andorju predstavila zaključke srečanja.

Mladi in odločevalci so opredelili 40 priporočil na naslednjih področjih:

- informacije, svetovanje in podpora za mlade,
- prepoznavanje kompetenc,
- socialna zaščita,
- prehod iz izobraževanja na trg dela,
- boj proti diskriminaciji,
- participacija mladih v socialnem dialogu,
- uravnoteženost med zasebnim in službenim življenjem,
- vloga mladinskega dela.

Več informacij je na voljo na: www.youth-eutrio.be (EU Youth Conference and DG Meeting).

Sprejeta Nova strategija "Evropa 2020" za zaposlitve in rast

17. junija se je sestal Evropski svet, ki ga sestavljajo predsedniki vlad držav članic EU in sprejel novo strategijo "Evropa 2020" za zaposlitve in rast. V zaključkih Sveta so mladi opredeljeni kot specifična ciljna skupina, glavni cilj strategije pa je zvišati stopnjo zaposlenosti žensk in moških, starih od 20 do 63 let, za 75 %.

V strategiji je Evropski svet podprl pobudo za novi programa za mobilnost mladih "Youth on the Move", določil cilje na področju izobraževanja in cilje na področju podnebnih sprememb. Po mnogih političnih razpravah o pravicah EU, da postavlja tovrstne cilje, so se politiki dogovorili, da je potrebno za 10 % zmanjšati delež mladih, ki prekmalu opustijo šolanje in za 40 % povišati število diplomantov. Države članice pa lahko še vedno postavijo svoje kvantitativne cilje.

Zaključki junijskega sestanka Evropskega sveta so na voljo na: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/115346.pdf.

Povej svoje mnenje o Eurodesku!

Vabimo vas k sodelovanju v naši raziskavi, s katero želimo ovrednotiti Eurodeskove storitve in jih v prihodnjih letih še izboljšati.

Predvsem nas zanima, katerim področjem posvetiti več pozornosti, katere informacije se vam zdijo najbolj zanimive, katere pa najbolj uporabne. Zanima nas tudi, kakšen način prejetja informacij vam najbolj ustreza ter kako ste na splošno zadovoljni z delovanjem Eurodeska.

Anketa vam bo vzela manj kot tri minute časa, zato upamo, da se boste odzvali v čim večjem številu!

Anketo najdete na: www.mysurvs.com/survey/233065533/.

Mednarodno leto mladih

Kampanja Združenih narodov "Za raznolikost. Proti diskriminaciji." je namenjena boju proti diskriminaciji, ki temelji na različnih osnovah, vključno na starosti. Zato so Združeni narodi letošnje leto razglasili za mednarodno leto mladih, ki poteka na temo "Dialog in medsebojno razumevanje". Poudarek leta bo tako na dialogu med mladimi iz različnih kultur kot tudi na dialogu in medsebojnem razumevanju različnih generacij. Leto mladih se je začelo 12. avgusta 2010 z mednarodnim dnem mladih in bo trajalo do avgusta 2011.

Več informacij na: <http://social.un.org/youthyear/>.

Štiri mesta, en cilj: Evropska prestolnica mladih 2013

14. julija 2010 je Evropski mladinski forum objavil ožji izbor kandidatov za prestižni naslov Evropska prestolnica mladih in med njimi je tudi slovenski Maribor. Preostala tri mesta, ki še kandidirajo za ta naslov, pa so: Derry (Velika Britanija), Goes (Nizozemska) in Karlstad (Švedska).

Mesta so bila izbrana na podlagi števila deležnikov, ki bodo sodelovali pri projektu, ter domiselne in praktične vizije kulturnega, športnega in participativnega programa. Pomembno vlogo ima tudi sodelovanje med civilno družbo in mladimi.

Evropska prestolnica mladih je naziv, ki ga vsako leto eno izmed evropskih mest prejme za obdobje 12 mesecev. V tem času mesto prikaže svoje delovanje na kulturnem, družbenem, političnem in gospodarskem področju. Naslov mestu omogoči, da premakne meje aktivne participacije mladih in deluje kot zgled za druga evropska mesta. Letos nosi naslov Rotterdam (Nizozemska), prihodnje leto bo to mesto Antwerpen (Belgija), leta 2012 pa mesto Braga (Portugalska). Več informacij na: www.europeanouthcapital.org; nova spletna stran: <http://www.youthforum.org/CAPITAL/>.

Natečaj Tongues Stories

Evropska komisija vabi mlade, starejše od 18 let in prebivalce držav EU, Turčije, Norveške, Islandije in Liechtensteina, da delijo pozitivne anekdote, ki prikazujejo koristi znanja tujih jezikov. Zgodbe lahko oddate v obliki videa, zvočnega posnetka, teksta, fotografije ali plakata. Izdelki bodo objavljeni na spletni strani. Občinstvo bo s spletnim glasovanjem odločilo o najboljši zgodbi.

Natečaj in glasovanje bosta odprta do 31. januarja 2011!

Podrobne informacije so na voljo na: <http://www.tonguestories.eu>.

Filmski natečaj Urada za publikacije Evropske unije

Urad za publikacije Evropske unije vabi učence, dijake in študente, ki se izražajo na področju komunikacij in filma, k prikazu svoje ustvarjalnosti in tehničnih sposobnosti s snemanjem kratkega in zabavnega promocijskega filma o dveh storitvah Urada: knjigarni EU Bookshop in spletni strani Ted. Zmagovalni film za vsako od obeh storitev bo nagrajen s 5000 evri, drugouvrščen film bo prejel nagrado 3000 evrov, tretjevrščen pa 1000 evrov.

Rok za prijavo je 14. januar 2011!

Več informacij je na voljo na:

http://publications.europa.eu/contest/film/index_sl.htm.

EURODESKOV ROKOPOMNIK

- 7. januar 2011: Pripravišstva za raziskovalce UNESCO/Kenzo Obuchi
- 12. januar 2011: Noč raziskovalcev
- 14. januar 2011: Filmski natečaj Urada za publikacije Evropske unije
- 15. januar 2011: Pripravišstva pri delegaciji Evropske komisije pri Združenih narodih v New Yorku
- 20. januar 2011: Program pripravništva Vulcanus na Japonskem
- 30. januar 2011: Pripravišstva pri Evropskem centru za nadzor in preprečevanje bolezni
- 31. januar 2011: Natečaj za najboljšo zgodbo (v obliki posnetka, slike, teksta)
- 31. januar 2011: Evropska univerza za podiplomsko izobraževanje
- 31. januar 2011: Pripravišstva za prevajalce pri Evropski komisiji
- 1. februar 2011: Program pripravništva Bogliasco
- 1. februar 2011: Natečaj Scriptament za mlade, ki so v tujini opravljali prostovoljno delo

Več <http://www.eurodesk.eu/edesk/> in <http://www.eurodesk.si/eurodesk/razpisi/>

Maruša Naglič in Mojca Ferlič, Neformalna skupina mladih Igriva Kreativna

EcoBoom: mladi za boljši in bolj zelen jutri

Zakaj so mladi Čehi, Madžari, Italijani in Slovenci objemali mimoidoče Celjane, jim zastonj delili svežo limonado ter se z lopatami, motikami in grabljicami zapodili na parkirišče v središču Celja?

Člani neformalne skupine mladih Igriva Kreativna smo si, odkar smo se udeležili svoje prve mladinske izmenjave na temo ekologije v Italiji, želeli nekaj podobnega pripraviti tudi v domačem kraju. V začetku letošnjega leta je ideja dozorela, dodali pa smo ji še eno, za nas in naše vrstnike zelo aktualno temo – aktivno participacijo mladih v družbi. Opažamo namreč, da s(m)o mladi dandanes pogosto zelo pasivni in ne izkoristimo ponujenih priložnosti za pridobivanje znanja in izkušenj. Tako sta se ti dve osrednji temi združili v mladinski izmenjavi pod naslovom EcoBoom: Youth participation for making tomorrow better and greener, ki je potekala med 6. in 15. avgustom 2010 v Celju. Poleg osmih organizatorjev iz Slovenije je bilo v projekt vključenih še 24 mladih s Češke, Madžarske in Italije, večinoma starih med 18 in 25 let, iz organizacij, s katerimi smo dobro sodelovali že v preteklosti.

Po pripravi razpisne dokumentacije in neizmernem veselju ob sprejetju projekta so se začele priprave na izvedbo izmenjave. Na rednih pripravljalnih sestankih smo razvijali ideje, kako v udeležencih prebuditi čut za odgovornost do okolja in na kakšen način jih spodbuditi k aktivnejšemu vključevanju v najrazličnejše oblike neformalnega učenja. Med seboj, kot tudi s partnerji iz tujine, smo bili ves čas v kontaktu ter tako počasi izoblikovali dokončni program izmenjave, ki je vključeval številne delavnice in diskusije. Aktivnosti na temo ekologije so med drugim zajemale kreativne predstavitve ekoloških problemov iz okolij udeležencev; lov na »črne

točke Celja«, pri katerem so udeleženci iskali in fotografirali vse, kar bi lahko negativno vplivalo na zaznavo mesta s strani obiskovalca; čistilno akcijo v obliki ekološke orientacijske igre; izdelovanje maket mesta brez onesnaževanja in skulptur iz odpadnih materialov ter obisk Logarske doline, ki smo jo udeležencem predstavili kot primer dobre prakse na področju združevanja turizma z okoljevarstvom.

Da bi spodbudili aktivno participacijo naših udeležencev v družbi, smo jim skozi sproščeno neformalno učenje in druženje predstavili različne možnosti, ki jim jih Evropa ponuja za pridobivanje znanja in izkušenj. Menimo, da bodo le-te njihova konkurenčna prednost pred ostalimi kandidati pri iskanju zaposlitve. Dr. Boštjan Bajec, asistent na Katedri za psihologijo dela in organizacije na Filozofski fakulteti, jih je skozi delavnice spodbudil k načrtovanju lastne kariere, jim predstavil smernice za učinkovito pisanje CV-ja in jih pripravil na selekcijski intervju. Iz prve roke pa so razen programa Mladi v akciji spoznali tudi IAESTE, AEGEE in AIESEC prakse, Erasmus, EVS, omrežje EURES ter poslušali predavanje o pomenu neformalnega izobraževanja in predstavitev instrumenta Youthpass (ki so ga po koncu izmenjave tudi sami prejeli).

Mladi so tekom projekta pokazali veliko mero motivacije in kreativnosti. Morda se je to najbolj izkazalo v aktivnosti »Gverilsko vrtnarjenje«, ki so jo udeleženci samoiniciativno predlagali potem, ko so opazili s plevelom prerasle »zeleno otočke« na parkirišču v centru mesta.

Opremljeni z vrtnarskim orodjem, zemljo, rokavicami in okrasnimi rastlinami so na lastno pest uredili zanemarjeno parkirišče. S člankom, objavljenim v lokalnem časopisu, smo želeli spodbuditi Celjane, da bi tudi sami s podobnimi iniciativami prispevali k lepšemu okolju. Druga skupina udeležencev je medtem pripravila plakate in se s plastenkami vode ter nekaj kilogrami limon odpravila v peš cono v strogem centru mesta. Tam so mimoidočim ponujali brezplačno osvežitev z limonado in brezplačne objeme, s katerimi so mnogim Celjanom polepšali dan.

Zadnji dan smo razvijali ideje za prihodnje projekte, udeleženci so se najbolj ogreli za idejo, da bi prihodnje leto organizirali EcoBoom 2 v eni izmed partnerskih držav in nadaljevali, kjer smo letos končali. Po uspešnem zaključku izmenjave je sledila evalvacija (udeleženci so svoje mnenje podali preko evalvacijskih vprašalnikov) in diskusija organizatorjev o možnih izboljšavah pri prihodnjih projektih.

Za sodelovanje v mednarodnih projektih programa MvA se člani Igrive Kreativne odločamo, ker se ob njih odlično zabavamo, poleg tega pa se nam zdijo znanja in izkušnje, ki jih pridobimo na ta način, neprecenljivi. Menimo, da nam mednarodno udejstvovanje daje širino v mišljenju, spoznavanje drugih kultur pa pripomore k premagovanju morebitnih predsodkov in stereotipov, ki najpogosteje izvirajo iz nepoznavanja. Tako mi kot tudi udeleženci smo s projektom EcoBoom pridobili veliko izkušenj s timskim delom, organizatorske kompetence, poglobili svoje znanje angleščine in sklenili mnogo novih prijateljstev.

Projekt: EcoBoom
Akcija: A 1.1 Mladinske izmenjave
Partnerske države: Slovenija, Italija, Češka, Madžarska
Prijavitelj: Maruša Naglič (neformalna skupina mladih Igriva kreativna)
Višina dodeljene dotacije: 10.536,00 EUR

Urban Jeriha, Neformalna skupina Gozd

Žepni herbarij – priložnost za mlade in lokalno okolje

Žepni herbarij je knjižica, s katero ljubitelji narave nabirate drevesne liste med sprehodom po gozdu in jih vlagate v pripravljene obrise listov. Kot album. Z iskanjem ujemajočih oblik obiskovalci hitro prepoznavajo rastlinske vrste, način pa spominja na zbiranje sličic Živalsko kraljestvo. To imamo radi, kajne?

Neformalna skupina mladih iz Savinjske doline je zasnovala mladinsko pobudo, s katero je vzpodbujala neformalno učenje z rekreacijo v naravi in hkrati okrepila lokalne turistične točke. V 16 mesecih so razvili tri žepne herbarije, ki so knjižice za interaktivno in zabavno raziskovanje narave, hkrati pa so turistični vodniki po lokalnih znamenitostih.

Pobudnika pred tem projektom za domači kraj še nista prispevala nič posebnega, zato sta čutila močno motivacijo, da nekaj naredita. Zgled so jima bili pobudniki za prenovu gradu Žovnek, ki vsak teden na roke utrjujejo razvaline.

Zamisel o projektu se je oblikovala v več fazah:

- Želeli smo prispevati k turističnemu razvoju kraja.
- Tema študija in hobiji dveh vodilnih udeležencev so definirali temo.
- Z analizo smo ugotovili slabosti obstoječih in možnost drugačne poti.
- Z možgansko nevihto in zgodnjimi prototipi smo določili izdelek.

Glavne aktivnosti so bile načrtovanje projekta, oblikovanje skupine, analiza in izbor rastlinskih vrst, priprava vsebine, oblikovanje herbarijev in organizacija otvoritve.

Primarna ciljna skupina našega projekta so priložnostni obiskovalci turističnih točk v Braslovčah. Tretjina je lokalnih obiskovalcev, ostali večinoma iz Slovenije, tujcev je malo. Sekundarno ciljno skupino – osnovnošolske skupine – smo na predlog partnerjev dodali kasneje.

Celotna zasnova in vodenje projekta je delo mladih. Po potrebi smo starejše vključevali v skupino zaradi večje sprejetosti ali odmevnosti projekta. Naloge so bile razdeljene glede na kompetence in sposobnosti: vsakemu je bilo dodeljeno delo vsaj majhen izziv.

Inštruktorica v izvajanje projekta neposredno ni bila vpletena, vendar nam je z nasveti pomagala, da smo se sami izpopolnili v načrtovanju in izvedbi zahtevnejših delov projekta. Njena pomoč je bila veliko vredna predvsem v fazi oblikovanja projekta, da smo lahko optimalno vključili lokalne partnerje, pri načrtovanju dogodkov in pri evalvaciji, ko nas je opozorila na možnosti izboljšave v prihodnje. Glede na naše kompetence smo bili verjetno tudi sami sposobni izvesti zastavljen projekt, vendar pa smo z izbrano inštruktorico dosegli večji odziv javnosti in se več naučili o vodenju projektov.

Glavni učni cilj je bil razvijanje samoiniciativnosti in uresničevanje lastnih zamisli. Ostali cilji, ki so v našem primeru podpirali glavnega, pa so: kreativno mišljenje in evalvacija idej, osnove projektnega vodenja in učenje dela v skupini. Projekt je spodbujal razvoj socialnih kompetenc, samoiniciativnosti in podjetnosti, pa tudi kompetenc v znanosti in tehnologiji, digitalno pismenost in sporazumevanje v maternem jeziku.

Med izvajanjem projekta smo udeleženci pridobili ali utrdili veščine vodenja projektov, organiziranja dogodkov, usmerjanja ljudi, računovodstva, estetike in strateškega razmišljanja. To so dejavniki, ki so pri delodajalcih zelo zaželeni.

Še en pomemben stranski učinek projekta, ki bi mladim udeležencem lahko pomagal pri njihovi karierni poti, pa je mreženje: spoznavanje ljudi in večanje prepoznavnosti sodelujočih. Menimo, da smo z izvedbo tega

projekta spoznali veliko ljudi z različnih delovnih področij, pa čeprav pretežno iz lokalnega okolja. S tem projektom smo si sodelujoči ustvarili prepoznavnost kot kreativni, delavni in zagnani posamezniki, ki smo sposobni sami prepoznati izzive in priložnosti ter jih tudi izvesti.

Poleg tega da smo si pridobili samozavest za podobne lastne projekte v prihodnosti, nas sedaj že vabijo drugi aktivni posamezniki, da se jim pridružimo.

Projekt se je začel kot lokalni, ob koncu izvajanja pa so se rezultati deloma razširili na državno raven. V dosedanjih stikih s tujci smo spoznali različno dožemanje uporabnosti rezultatov projekta. Še naprej ga želimo razvijati, ga vsebinsko razširiti in prevesti v tuje jezike, ker dojemamo naravo kot univerzalno sredstvo za povezovanje ljudi.

Posebna vrednost programa Mladi v akciji je podpora neformalnim skupinam, ki so usmerjene v delovanje in ne v formalnosti. Pomemben dosežek je bilo zavedanje, da lahko udeleženci sami naredimo nekaj vrednega, da lahko prevzamemo odgovornost za dogajanje v lokalnem okolju. S tem dobivamo občutek za tvorno delovanje in sodelovanje v družbi nasploh.

Na naslov www.pocketherbarium.com se oglasi po brezplačne dobrote!

Projekt: Gozdne učne poti
Akcijska: A 1.2 Mladinske pobude
Partnerske države: Slovenija
Prijavitelj: Urban Jeriha (neformalna skupina mladih Gozd)
Višina dodeljene dotacije: 6.000,00 EUR

Korak naprej za težje zaposljive mlade

Mladi postajajo vse težje zaposljiva skupina. Težave pri iskanju prve zaposlitve imajo celo visoko izobraženi in vrhunsko usposobljeni mladi. Lahko si predstavljamo, kako težko je delovno mesto najti mladim z manj priložnostmi, ki se pri vstopu na trg dela srečujejo z različnimi ovirami in omejitvami.

Skupina mladih je v okviru Športnega društva Šmartno Tacen s projektom mladinske pobude Korak naprej želela težje zaposljivim mladim, ki se soočajo s trajnimi telesnimi poškodbami zaradi nesreč, približati alternativne pristope k večanju kompetenc, ki prispevajo k večji zaposljivosti, na primer priložnosti za neformalno učenje, pridobivanje izkušenj s projektnim in timskim delom ter konceptom projektnih zaposlitev, ki jih omogočajo različni evropski razpisi.

Projekt Korak naprej je nacionalna mladinska pobuda v okviru širšega pilotnega projekta, v katerem smo usposabljali mlade z manj priložnostmi za pisanje projektnih prijav glede na tekočo objavo javnih razpisov. Ciljno skupino so predstavljale težje zaposljive osebe, ki so se poškodovale v hujših nesrečah in imajo trajne telesne poškodbe, a so brez miselnih ovir. Cilj projekta je bil mlade udeležence prek neformalnih

izobraževanj, delavnic in usposabljanj voditi skozi postopke projektnih prijav od objave razpisa do zaključnega poročila, z namenom, da bodo v bodoče znali sami slediti aktualnim razpisom oziroma da se bodo naučili samostojnega pisanja projektnih prijav.

Mladi so se z neformalnim učenjem seznanili s formalnimi pogoji, ki jih je potrebno izpolnjevati, če želijo kandidirati na javne razpise, informirali so se glede vsebine formalno popolnih vlog, opozorili smo jih na skladnost idejne in vsebinske zasnove projekta s cilji in merili navedenimi v razpisni dokumentaciji razpisovalca in jih poučili glede informacij, ki jih morajo poznati oziroma upoštevati, če želijo, da bodo njihove projektne prijave potencialno pozitivno razrešene. Z različnimi aktivnostmi smo udeležencem pomagali pri enakovrednem vključevanju v civilno družbo in pri vstopanju na trg delovne sile v okviru nevladnih organizacij.

Posredno smo med udeleženci spodbujali in krepili tudi zavest o samostojnosti, samoiniciativnosti in odgovornosti za njihova življenja.

Ciljna skupina je prek aktivnosti pridobila še širši vpogled v delovanje in financiranje nevladnih organizacij. Glede na to da večino nevladnih organizacij »pri življenju« ohranjajo predvsem prostovoljci, smo udeležencem pokazali možnosti financiranja prek projektnih aktivnosti in jim na ta način nudili možnosti, ki vodijo do lažje zaposljivosti vključenih oseb.

Rezultati projekta so trajni, aktivnosti se nadaljujejo v okviru drugih javnih razpisov. Program Mladi v akciji smo za pilotni projekt izbrali iz razloga, ker so predvsem mladi iskalci prve zaposlitve in še toliko bolj skupine mladih z manj priložnostmi tiste, ki se pri vstopanju v delovna razmerja znotraj nevladnih organizacij srečujejo z najrazličnejšimi ovirami (npr. slab razvoj nevladnega sektorja v Sloveniji, slabi pogoji za delovanje nevladnih organizacij, premalo vrednosti na pomenu neformalnega znanja in neformalnega učenja, neusklajenost med formalno pridobljenim znanjem in zahtevami dela v nevladnih organizacijah, pomanjkanje delovnih izkušenj, invalidnost). Program Mladi v akciji marsikdaj odpira vrata za samoiniciativnost mladih z manj priložnostmi tam, kjer sorodni programi tega ne zmorejo.

Projekt: Korak naprej
Akcija: A 1.2 Mladinske pobude
Partnerske države: Slovenija
Prijavitelj: Športno društvo Šmartno - Tacen
Višina dodeljene dotacije: 2.775,00 EUR

Nataša Kalin, Mladinski center Brežice

Projekt Crossroads – ko se vse poti srečajo v Brežicah ...

Projekt Crossroads je poskrbel za to, da so se poti Miriam, Judith, Sébastiena in Mattea križale v Mladinskem centru Brežice. Ti štirje mladi iz Španije, Nemčije, Francije in Italije so se namreč odločili, da bodo pri nas opravljali Evropsko prostovoljno službo (EVS).

Ampak začnimo na začetku: Projekt Crossroads smo v Mladinskem centru Brežice zasnovali na dveh ravneh: po eni strani smo namreč iskali dva prostovoljca, ki bi promovirala medkulturni dialog skozi zvok, sliko in gibanje, za dva prostovoljca pa smo želeli, da bi s pomočjo športa spodbujala aktivno participacijo med mladimi. Ko smo zastavljali projekt, smo imeli v mislih predvsem motivirane in odprte prostovoljce, ki bi na zabaven in neformalen način spodbujali aktivno državljanstvo med lokalnimi mladimi, krepili medsebojno razumevanje, strpnost in sodelovanje. Kmalu po objavi projekta so na naš naslov začele prihajati številne prijave, zato smo se pri branju le-teh držali določenih kriterijev, ki so jih kandidati morali izpolnjevati, da so prišli v ožji izbor. Pomembno se nam je med drugim zdelo, da imajo kandidati močno željo po novi medkulturni izkušnji, da jih zanima delo v medkulturnem in timskega okolju, da je iz prijave razvidna njihova ljubezen do športa oziroma kulture in umetnosti, njihova pozitivna naravnost do učenja in do skupnih evropskih vrednot, pa tudi njihova komunikativnost in motiviranost za aktivno sodelovanje v različnih projektih. Seveda pa ne smemo pozabiti, da je bilo glavno področje dela prostovoljcev v mladinskem centru, zato so bile njihova motivacija delati za in z mladimi ter njihova samoiniciativnost in fleksibilnost ključnega pomena.

Na podlagi teh kriterijev smo se na koncu odločili za Miriam iz Španije, Judith iz

Nemčije, Sébastiena iz Francije in Mattea iz Italije. Njihovi življenjepisi in motivacijska pisma so nas namreč prepričali, da bodo znali prispevati k pozitivni zavesti mladih iz lokalnega okolja o drugih kulturah ter tako dali priložnost neformalnemu in vseživljenjskemu učenju. Projekt je tako že od samega začetka promoviral in bil prežet z medkulturno razsežnostjo, spodbujal dialog in medkulturna srečanja mladih na neformalen in zabaven način, seveda pa smo ga sproti tudi prilagajali željam in pričakovanjem prostovoljcev. Kaj so bile potemtakem glavne naloge prostovoljcev? Vsi štirje so med drugim sodelovali pri izvedbi in načrtovanju aktivnosti za mlade. To pomeni, da so delali tako v pisarni in drugih prostorih našega mladinskega centra kot tudi „na terenu“. Hodili so na primer po lokalnih osnovnih in srednjih šolah ter vrtcih in pripravljali zabavne in poučne aktivnosti za otroke in mlade. Lotili so se zabavnih tem, kot je na primer praznovanje noči čarovnic, pa tudi resnejših tem, kot so na primer ozaveščanje o AIDS-u, učenje tujih jezikov, promocija EVS službe, boj proti nasilju nad ženskami ... Njihove aktivnosti so bile deležne ogromno zanimanja in pozornosti, najprej predvsem s strani mladine, kmalu pa s strani celotne lokalne skupnosti. Počasi, a vztrajno se je namreč povečeval tudi delež odraslih. To je bilo še posebej dobro razvidno pri njihovih poletnih tečajih tujih jezikov.

Za mlade prostovoljce je bilo EVS prostovoljstvo zagotovo edinstvena – upamo, da tudi poučna in zabavna – izkušnja. V času, ki so ga preživeli pri nas, so lahko kreativno, prosto in samostojno delali. Seveda smo jim ves čas pomagali in jih spodbujali, a v večini primerov so kar sami organizirali raznorazne delavnice, predstavitve Evropske prostovoljne službe ter snovali ideje novih mednarodnih srečanj, spodbujali komunikacijo in sodelovanje med mladino in še bi lahko naštevati. Pri tem so včasih zavedno, včasih pa verjetno tudi nezavedno ves čas predstavljali svojo kulturo, povezovali mlade ter spodbujali

medgeneracijski in medkulturni dialog. S tem ko so organizirali različne kulturne in športne aktivnosti, tematske delavnice in večere, so pridobili na samozavesti, odprtosti, samostojnosti in fleksibilnosti. V času, ko so bili pri nas, so delali tako v skupini kot tudi samostojno, pridobili so medkulturne izkušnje ter izboljšali svoje organizacijske sposobnosti in svoje znanje angleškega pa tudi slovenskega jezika. Vse to jim bo pri iskanju službe in v življenju na sploh zagotovo prišlo še kako prav.

V Mladinskem centru Brežice smo nadvse hvaležni programu Mladi v akciji za to izkušnjo. S štirimi prostovoljci je v našem mladinskem centru in našem lokalnem okolju namreč zavel svež veter, dobili smo inovativne in zabavne ideje, ki jih bomo nadgradili in uporabili tudi v prihodnosti. S svojo sproščenostjo, zanimivimi in zabavnimi ter hkrati poučnimi aktivnostmi pa je prostovoljcem mladinski center uspelo privabiti marsikatero mladega. Prepričani smo, da je zadovoljstvo obojestransko. Prostovoljci so s to izkušnjo dobili poglobljen vpogled v mladinsko delo, še več zaupanja vase in v svoje sposobnosti, odličen vpogled v slovensko kulturo in jezik, mi pa smo dobili nove ideje in štiri nove prijatelje.

Projekt: Crossroads
Akcija: A 2 Evropska prostovoljna služba
Partnerske države: Slovenija, Španija, Nemčija, Francija, Italija
Prijavitelj: Mladinski center Brežice
Višina dodeljene dotacije: 34.140,00 EUR

Vključevanje mladih duševno manj razvitih v družbo in zaposlitev

Meseca oktobra 2009 smo v okviru Društva Nove dimenzije – Hiša otrok pripravili šestdnevni študijski obisk, katerega pomemben sofinancer je bil program Mladi v akciji. Študijski obisk je potekal v Ljubljani, vanj pa so bili vključeni prostovoljci in mladinski voditelji, ki delajo z mladimi z motnjo v duševnem razvoju, iz Slovenije, Slovaške, Portugalske, Turčije in Romunije.

Za izvedbo tega projekta smo se odločili, ker imamo med člani društva večje število mladih z motnjo v duševnem razvoju, zato dobro poznamo njihove težave pri vključevanju v svoje ožje in širše okolje ter pri pridobivanju in zadržanju zaposlitve. Zato smo poskušali najti pot za izboljšanje njihove situacije ter primerjati prakso, ki jo imajo s to populacijo naši partnerji v projektu.

Ciljna skupina projekta so bili voditelji mladih z motnjo v duševnem razvoju v organizacijah, ki delujejo v partnerskih državah. Udeleženci so bili moški in ženske, različnih poklicev (teolog, pediater, profesor angleščine ...), stari med 18 in 68 let. Posebnost seminarja in dodatna vrednost je bila v tem, da so se vsaki skupini pridružili tudi člani s to motnjo, ki so se enakopravno vključevali v vse dogajanje. Tako lahko trdimo, da so mladi, ki jim je bil seminar namenjen, aktivno sodelovali v vseh fazah projekta.

V pripravljalnem obdobju smo vsi udeleženci zbirali zakonske predpise, ki v naših državah urejajo izobraževanje in zaposlovanje mladih z motnjo v duševnem razvoju, ter prakso, kot jo imamo mi in naši partnerji na tem področju. Zbrali smo veliko materiala, ki smo si ga že v pripravljalnem času delno izmenjavali po internetu, delno pa smo ga v času izvedbe seminarja obravnavali na delavnicah. Ugotovili smo, da je zakonodaja dokaj raznolika, da pa ima skupno značilnost, to je, da se v praksi, ne glede na to kako kvalitetno je napisana, povsod težko izvaja. Gre za predsodke, ki jih imamo v vseh naših družbah do duševno manj razvitih. Premalo smo pripravljeni spoznavati njihove zmožnosti in vse preveč verjamemo, da vrste stvari ne zmorejo razumeti ali narediti. Zato, smo ugotavljali na delavnicah, za vse države partnerice v projektu velja, da večina mladostnikov s to motnjo svojih pravic sploh ne pozna, še manj pa jih je pripravljena in sposobna uveljavljati.

V času študijskega obiska smo kot uvod v delavnice pripravili kratka predavanja

strokovnikov, na katerih smo primerjali predvsem dobre izkušnje, ki jih imamo udeleženci s širjenjem socialne mreže našega članstva iz vrst ciljne populacije in z vključevanjem posameznikov v pripravo za zaposlitev in zaposlitev. Obiskali smo Zavod Janeza Levca z njegovimi delavnicami, Agroživilsko šolo s poudarkom na poklicih, za katere izobražujejo ciljno populacijo, ter podjetje za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb Želva, d. o. o., kjer smo se seznanili z vsemi zaposlitvenimi programi, ki jih izvajajo. Neprecenljivi so bili znanje in izkušnje, ki so nam jih posredovali predstavniki SOŽITJA – Zveze društev za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju.

Potek študijskega obiska smo tako z vidika vsebine kot metod sprotno ocenjevali v medsebojnih pogovorih. Vsaka skupina je do zaključka obiska izpolnila pripravljene vprašalnike, s katerimi je pisno ocenila posamezne faze projekta ter ustreznost vsebine ciljem, ki smo jih načrtovali. Vsi smo pripravili tudi pisne povzetke dogajanja in predloge za implikacijo zaključkov, ki smo jih pripravili v praksi v naših organizacijah.

Cilj projekta je bil – poleg aktivne participacije mladih z duševno manjšo razvitostjo – bolje spoznati razmere mladih s to težavo z vidika izobraževanja, resocializacije in zaposlovanja v Sloveniji, jih primerjati z razmerami v sodelujočih državah in opredeliti najboljšo prakso na tem področju. Težave z zaposlovanjem v Sloveniji niso posledica sedanjih težjih gospodarskih razmer, pač pa s predsodki v družbi in pri delodajalcih, ki jih imajo do te populacije. Zaradi predsodkov imajo mladi s to motnjo manj priložnosti za enakopravno vključevanje v družbo, nimajo denarja za obiskovanje kulturnih prireditev, za potovanja, skratka za kvalitetno življenje, kot je omogočeno zdravim. Poleg temeljnega cilja smo sledili še: razvijanju in poglobljanju strpnosti v odnosih, krepitvi

medsebojne (evropske) socialne povezanosti, medsebojnemu razumevanju, predvsem pa spodbujanju udeležencev, da prenesejo nova znanja v svoje organizacije in jih širijo med druge mladinske organizacije ter tako razvijajo sistem podpore za aktivnosti mladih.

Udeleženci študijskega obiska so si ogledali vrste del, ki jih opravljajo mladi z motnjo v duševnem razvoju v svoje zadovoljstvo in zadovoljstvo razumevajočih delodajalcev, videli so, v kakšnih oblikah poteka priprava na zaposlitev. Ta spoznanja bodo poskušali prenesti v svoje države. Vsi so poglobili svoje zmožnosti za komunikacijo v angleškem jeziku, svoje socialne kompetence, mnogo pa jih je povečalo tudi svojo digitalno spretnost.

Zaradi spoznanj, pridobljenih tekom projekta, si bomo udeleženci še bolj intenzivno prizadevali za ustvarjanje pogojev za zaposlovanje našega članstva z motnjo v duševnem razvoju, saj smo vsi pridobili nova znanja s tega področja.

Nove dimenzije je društvo mladih z manj priložnostmi iz različnih razlogov. Mednarodni projekti v okviru programa Mladi v akciji nam omogočajo širjenje naših socialnih mrež, spoznavanje drugih kultur in drugih držav, pridobivanje novih izkušenj in novih znanj, povečuje naše socialne in komunikacijske spretnosti. Vse naštetost pa pozitivno vpliva na pridobivanje in razvijanje samozvesti našega članstva in na povečevanje priložnosti za kvalitetno življenje. Navedenega si ne moremo pridobiti v šolah. To je nedvomno dodana vrednost programa Mladi v akciji.

Projekt: Vključevanje mladih duševno manj razvitih v družbo in zaposlitev

Akcija: A 4.3 Podporni sistemi na področju mladine

Partnerske države: Slovenija, Slovaška, Romunija, Portugalska, Turčija

Prijavitelj: Društvo Nove dimenzije – Hiša otrok

Višina dodeljene dotacije: 11.126,00 EUR

Ana Drk, Neformalna skupina mladih Mladi paraplegiki

Tudi mi vozimo!

Neformalna skupina Mladi paraplegiki združuje mlade s poškodbami hrbtenjače, ki so zaradi prometnih nesreč pristali na invalidskem vozičku, in gibalno neovirane mlade. V devet mesecev trajajoči mladinski pobudi Tudi mi vozimo! smo želeli z vrstniki deliti svojo osebno zgodbo in aktivno sodelovati v osveščanju mladih o varnosti v cestnem prometu.

Ideja mladinske pobude v celjski regiji Tudi mi vozimo! je zrasla na pobudo mladih invalidov, ki smo to postali v prometnih nesrečah in smo želeli svoje vrstnike na nov, inovativen način poučiti o posledicah neupoštevanja cestnoprometnih predpisov. Neformalna skupino sestavljamo mladi paraplegiki, ki smo zaradi trenutka nepazljivosti na cesti za vse življenje priklenjeni na invalidski voziček, in gibalno neovirani mladi, ki smo predvsem organizacijska in operativna podpora v izvedbi projekta.

Ko smo razmišljali o ciljni skupini, s katero želimo deliti svoje osebne zgodbe in tako prispevati k večji varnosti v prometu, smo se kmalu osredotočili predvsem na najbolj rizično

ciljno skupino mladih – srednješolce, ki se z opravljanjem izpita za motor in vozniškega izpita za avto popolnoma samostojno vključujejo v cestni promet. Po srednjih šolah smo tako izvedli sedem dogodkov, na katerih smo za mlade in bodoče voznike z metodo direktnega pristopa (metodo šoka) opozorili na nepremišljeno obnašanje v cestnem prometu.

Vpliv projekta je viden tako na uporabnikih programa – srednješolcih kot izvajalcih – mladih invalidih. Uporabniki programa so spoznali pomen upoštevanja cestnoprometnih predpisov in odgovornega obnašanja v prometu, vsakdanje življenje paraplegika, vse vsebine pa kljub momentu šoka vsebujejo izjemno pozitiven pristop. Čeprav je namen predavanj v živo prikazati posledice neupoštevanja cestnoprometnih predpisov, je invalidov pozitiven odnos do življenja in invalidnosti vzpodbuda za vse mlade, ki se na življenjski poti srečujejo z različnimi ovirami.

Mladi invalidi smo osvojili znanja o vodenju projektov in organizaciji dogodkov, predvsem pa smo se z novimi retoričnimi znanji neformalno prekvalificirali v predavatelje o varnosti v cestnem prometu. S povezovanjem z drugimi organizacijami v regionalnem okolju imamo tako za v prihodnje številne načrte o nadgradnji projekta tako na nacionalni kot na evropski ravni, saj je projekt kar hitro prerasel prvotno zastavljene lokalne okvire in se razvil v projekt, s katerim aktivno pristopamo k reševanju problematike slabe kulture vožnje ter spodbujanju intenzivnejšega preventivnega delovanja na tem področju. S tem ponesrečencem s hudimi telesnimi poškodbami pomagamo pri rehabilitaciji in ponovni vključitvi v življenje.

Pomembno je poudariti, da se vse aktivnosti tudi evalvirajo z namenom merjenja učinkovitosti tovrstnih izobraževanj. V ta namen so izdelani tako začetni kot zaključni vprašalniki, v katerih odsevata naša uspešnost in vzpodbuda za nadaljnje delo.

Projekt je predvsem osredotočen na razvoj socialnih kompetenc, vendar pa ne gre zanemariti aspekta podjetnosti, ki ima v našem primeru velik potencial, saj bo vplival tudi na našo zaposljivost. Naši dolgoročni načrti namreč izvirajo iz pobude, ki je le temelj za začetek večje organizacijske strukture, s katero bomo omogočili zanimiva delovna mesta za tiste invalide, ki so najtežje zaposljivi. Brez dvoma pa smo premagali začetno stopničko v programu Mladi v akciji in smo pripravljeni na nove akcije, ki jih program prinaša.

Projekt: Tudi mi vozimo!
 Akcija: A 1.2 Mladinske pobude
 Partnerske države: Slovenija
 Prijavitelj: Ana Drk (neformalna skupina mladih Mladi paraplegiki)
 Višina dodeljene dotacije: 6.355,00 EUR

Bojan Težak, Mladinski center Kotlovica

Projekta Create your space in Create your space II

Mladinski center Kotlovica si s svojim delovanjem prizadeva mladim omogočiti aktivno in kreativno preživljanje prostega časa, trudi pa se tudi za promocijo mobilnosti mladih, njihovo aktivno vključevanje v lokalno skupnost in medčloveško solidarnost. Prav to je v ospredju dveh projektov Evropske prostovoljne službe Create your space in Create your space II, ki sta mladinski kreativnosti dodala tudi mednarodno vsebino.

Koncept projekta »Create your space« je mladim v starostni skupini med 15. in 29. letom starosti ponuditi priložnost, da se bolj vidno uveljavijo v evropskem prostoru s pomočjo svoje kreativnosti in samoiniciativnosti. Naš cilj je bil prostovoljcem nuditi možnost nove kulturne izkušnje v drugi državi, dodatnega neformalnega izobraževanja na področju delovanja v mladinskih oziroma nevladnih organizacijah ter medijih, pridobivanje številnih novih veščin na področju multimedije, audio- in videotehnike, fotografije, interneta, spletnih orodij in računalništva, organizacije in izvajanja prireditev ter spoznavanja nove kulture in jezika.

Ideja o projektu je nastala ob ustanovitvi lokalne spletne televizije KoTV, ki je produkt mladinskega centra. Mladim smo želeli omogočiti vstop v lokalni medijski prostor in hkrati v prostor mladinskega centra. Mlada prostovoljca Austra in Cem sta postala ustvarjalca vsebin projekta, povezovala sta lokalno mladino in ustvarjala prostor za mlade.

Prostovoljka Austra iz Latvije je poskrbela za oblikovanje vizualne in vsebinske podobe osrednjega prostora mladinskega centra, kjer se zadržuje lokalna mladina ter kjer se odvijajo glasbeni, kulturni in umetniški dogodki, Cem iz Turčije pa je svoj »prostor« ustvaril na spletu z videovsebinami, in sicer z delovanjem na lokalni spletni televiziji. Na ta način sta oba aktivno

sodelovala pri oblikovanju lokalne mladinske scene, ki mladim aktivno zapolni prosti čas. Prav tako sta bila pomembno vključena v skupnost z delovanjem znotraj lokalnega medija, ki je pomemben vir informacij za občane. Oba prostovoljca sta znotraj projekta lahko izražala lastne zamisli z ustvarjalnostjo in izražanjem lastnega kreativnega potenciala v kombinaciji z znanjem, pridobljenim v času trajanja projekta.

Prostovoljca sta bila v času bivanja v Kamniku deležna neformalnega učenja v obliki dizajnerskih delavnic Skupine Štajn, fotografskih delavnic s strani Foto kluba Kamnik, jezikovnega tečaja slovenščine, videovsebin pri KoTV-ju in druženja z lokalno mladino. Spoznala sta način timskega in projektne delo ter se podučila o delovanju nevladnih organizacij. Sodelovala sta pri ustvarjanju prostora mladinskega centra, pri prostovoljnih delovnih akcijah, nabiranju predmetov za osrednji prostor, izbiri barv, materialov ter v medijskem prostoru kot snemalec, novinar in montažer. Pridobila sta osnovna znanja uporabe računalniških programov, kot so Adobe Photoshop, Illustrator, Autocad 3D, Adobe Premiere in podobno. Oba udeleženca sta od projekta odnesla pomembne izkušnje, ki jima bodo v prihodnje nedvoumno koristile in bodo pomembna referenca pri iskanju prve zaposlitve.

V projektu sta poudarjeni kulturna raznolikost in pomen evropskega državljanstva. Prostovoljca sta s svojimi aktivnostmi pokazala, da aktivno državljanstvo ne pomeni zgolj obiskovanja volitev, temveč tudi delovanje v lokalni oziroma civilni sferi, ki krepi kohezivnost med ljudmi. Prostovoljca sta živela v skupnem stanovanju ter ustvarila medkulturno vez med latvijsko, turško in slovensko kulturo. Aktivnosti so prostovoljcem zbudile tudi zanimanje za aktivnosti mladih Evropske unije, o čemer priča odlična videopredstavitve prostovoljcev v

Sloveniji (EVS Volunteers speaks), objavljena na blogu prostovoljca (<http://cem.evs.kotlovica.si>). Medkulturna komponenta je prav tako pomemben del projekta, saj sta prostovoljca s svojim delom in idejami v delovanje ekipe mladinskega centra prinesla sveže in drugačne poglede in mentaliteto, ki izhajajo iz drugačnega kulturnega okolja.

Projekt Create your space je postal pilotni projekt sodelovanja med mladimi oblikovalci in arhitekti (Skupina Štajn iz Kamnika), lokalno spletno televizijo (KoTV) in lokalno skupnostjo (Občina Kamnik) pri načrtovanju mladinske infrastrukture. Samoiniciativa pri ustvarjanju videovsebin »EVS volunteer speaks« (predstavitve EVS projekta skozi oči prostovoljcev v Sloveniji) pa je odličen primer dobre prakse popularizacije Evropske prostovoljne službe.

S projektom Create your space se naše lokalno okolje in ekipa mladinskega centra odpirata mednarodnim tokovom in različnim kulturnim vplivom, kar se sklada z našo vizijo. Mladinski delavci so poleg veščin, povezanih z neposrednim delom prostovoljcev na področju multimedije in prostorskega oblikovanja, pridobili izkušnje z mentorstvom prostovoljcev, projektnim delom, načrtovanjem infrastrukture za mlade in pri dolgoročnih projektih, ki vključujejo učinkovito sodelovanje z lokalno oblastjo.

Projekt: Create your space
Akcija: A 2 Evropska prostovoljna služba
Partnerske države: Slovenija, Latvija
Prijavitelj: Mladinski center Kotlovica
Višina dodeljene dotacije: 5.930,00 EUR

Projekt: Create your space II
Akcija: A 2 Evropska prostovoljna služba
Partnerske države: Slovenija, Turčija
Prijavitelj: Mladinski center Kotlovica
Višina dodeljene dotacije: 6.530,00 EUR

Tadej Beočanin, MS Ajdovščina

Predsednik danes, direktor jutri

Znan slovenski pregovor pravi: »Kolikor znaš, toliko veljaš.« Ne glede na zorni kot, s katerega preučujemo ta pregovor, ga ne moremo interpretirati kot »Kolikor si se naučil v šoli, toliko veljaš.« Zato ker je znanje posameznika celota vseh izkušenj, kompetenc in vedenj, ki jih prinesemo na mizo zaposlitvenega razgovora. Zelo velik del teh znanj lahko mladi pridobimo prav tam, kjer smo najraje – med prijatelji v mladinskih organizacijah.

Mladi vsak dan pridobivamo znanja, veščine in kompetence, ki jih bomo potrebovali pozneje v odraslosti. Nekaj v šoli, nekaj na kavi s prijatelji in nekaj v mladinskih organizacijah. Ker je prvo nekako samoumevno – zakaj bi sicer sploh hodili na predavanja – in drugo priložnostno – se lahko zgodi ali pa ne, odvisno kaj imajo prijatelji povedati – se osredotočimo na tretje omenjeno – tisto, pridobljeno v mladinskih organizacijah, ki predstavljajo temeljni prostor neformalno pridobljenih znanj mladih.

Voditi mladinsko organizacijo (podjetje) pomeni obvladati vse njene (njegove) dele. Pomeni poznati potrebe njenih članov (strank, kupcev), načrtovati cilje in strategije do družbeno pomembne organizacije (do na trgu prepoznanega podjetja), organizirati, voditi in kontrolirati prostovoljce in druge kadre v društvu (zaposlene v podjetju), sodelovati v mednarodnih projektih (vstopati na tuje trge), skrbeti za zadostne prihodke za potrebe delovanja (poslovanja) itd. Biti del procesov v mladinski organizaciji nam da znanja, ki jih potrebujemo za biti

del procesov v podjetjih. Analogij med mladinskimi organizacijami in podjetji je še vrsta, konec koncev imamo dve skupni značilnosti: zasebnost in formalnost, in le eno razliko: namen pridobivanja dobička. Če ga mladi vračamo v osnovno dejavnost našega združenja, ga podjetja delijo med lastnike. In če se v mladinskih organizacijah poleg timskega dela, medkulturnega dialoga, aktivne participacije in odgovornega državljanstva naučimo še solidarnosti, bo to verjetno pomenilo spremembe tudi pri deljenju dobička, ko bomo s svojim bogatim življenjepisom prepričali delodajalce. Brezposelnost mladih je v Evropi standardno 2- do 3-krat večja od brezposelnosti celotne populacije, zato ni presenetljivo, da so ukrepi mladinske politike na področju zaposlovanja temeljni ukrepi držav za mlade. Medtem ko skušajo države Evropske unije zaposlenost mladih pospeševati v celoti, smo se v mladinskih organizacijah osredotočili na eno od komponent – povečevanje zaposljivosti, to je sposobnosti mlade osebe, da se zaposli. Temeljno pri tem je prav pridobivanje raznovrstnih

izkušenj, veščin in kompetenc v načrtovanih procesih sodelovanja v mladinskih projektih, pobudah, akcionizmi in drugih oblikah mladinskega udejstvovanja. Zato ne bosta odveč nasveta: mladim, da naj se aktivno vključujejo v mladinske organizacije; mladinskim voditeljem in delavcem pa, da naj skrbijo za še večje vključevanje mladih v njihove skupine. Če lahko država ali občina vključevanje pospešujeta z vertikalnimi ukrepi mladinskih politik, lahko na področju zaposlovanja prispevata z ukrepi, o katerih gre zagotovo (spre) govoriti v bližnji prihodnosti: povezovanje izobraževalnega sistema in trga dela, uvajanje vseživljenjske karierne orientacije v šole, spodbujanje samozaposlovanja med mladimi, zagotavljanje podjetništvu mladih prijaznega okolja in vzpostavitev sistema priznavanja neformalnega izobraževanja. Mi, onstran črte, ki nas loči od države in delodajalcev, pa se moramo po najboljših močeh truditi, da pridobivamo znanja tudi neformalno in jih beležimo. Da ne pozabimo, da smo se ob študiju elektrotehnike naučili tudi menedžmenta, odnosov z javnostmi, upravljanja kadrov in pridobivanja evropskih sredstev.

Kot se je spremenil čas, tako so se spremenili delodajalci. Če so včasih iskali diplomante, iščejo danes seveda izobražene, a predvsem zgrajene osebnosti, ki pa so produkt mladinskih organizacij. Vodenje uspešne mladinske organizacije danes tako pomeni vodenje uspešnega podjetja v prihodnosti. In obratno.

Tadej Beočanin je že desetletje aktivist v mladinskem sektorju in deluje tako na lokalni kot nacionalni ravni. Njegovo delo je usmerjeno v povečevanje participacije mladih in razvoj ukrepov (sploh horizontalnih) mladinskih politik.

Žarko Furman, poslovnež

Pomembno je, kaj znaš narediti in ne kaj znaš

Na življenjski poti srečujemo razne prepreke, ki jih lahko suvereno premagamo le, če smo nanje pripravljeni. Pomembna ovira, v kateri se znajde vsak mlad človek in jo mora premostiti, je prehod iz obdobja formalnega izobraževanja, iz ekonomske odvisnosti v odraslost, ekonomsko neodvisnost, prevzemanje odgovornosti za lastno materialno stanje in izoblikovanje lastne identitete v realnem svetu. Mejna točka pri tem je zaposlitev, kar pa je vse prej kot enostavno.

Današnjih delodajalcev ne zanima samo, katero šolo si naredil in da se v prostem času ukvarjaš s športom, si družaben, imaš veliko prijateljev ipd., tudi ni prioriteta, kaj vse znaš, temveč kaj znaš narediti oziroma si že naredil s tem znanjem. To niso samo uradne delovne izkušnje, kar marsikdo primarno misli.

Na prehodu v novo stoletje formalno izobraževanje, ki je desetletja predstavljalo monopol pri zagotavljanju strokovnega znanja, potrebnega za življenje, ni več osamljen temelj, temveč se mu je pridružil nov – to je neformalno izobraževanje. Termin neformalno izobraževanje lahko povežemo z vseživljenjskim učenjem. Predvsem neformalno izobraževanje omogoča pridobivanje socialnih spretnosti, kar predstavlja dodano vrednost. Dodana vrednost nas v očeh potencialnega delodajalca loči od preostalih kandidatov, saj socialne spretnosti pomenijo medosebne spretnosti, in sicer spretnost timskega dela, upravljanja ljudi, samozaupanje, disciplina, voditeljske sposobnosti, načrtovanje, organizacija, projektno delo in razmišljanje, praktično reševanje problemov itd. Ker pa ne želim biti teoretik, saj si o formalnem in neformalnem izobraževanju ter vseživljenjskem učenju lahko »preveč« preberete na spletu, če le želite, vam v nadaljevanju želim na kratko predstaviti svojo življenjsko zgodbo, ki je vsebovala faze formalnega in neformalnega

Žarko Furman, univ. dipl. ekon., je vodja komercialnega oddelka, občinski svetnik, predsednik Komisije za mandatna vprašanja in imenovanja Občine Slovenska Bistrica, predsednik Zavoda za kulturo Slovenska Bistrica in podpredsednik sveta Srednje šole Slovenska Bistrica.

izobraževanja, iskanje zaposlitve in na kaj pazim sedaj, ko sam izbiram kandidate za prosta delovna mesta.

Rodil sem se v čisto povprečni družini. S prav dobrim uspehom zaključil osnovno šolanje, z odliko srednjo šolo in povprečno oceno 7,5 fakulteto, kar mi je prineslo naziv univ. dipl. ekon. Trenutno izredno študiram prvo stopnjo prava po bolonjskem sistemu. To je moje formalno izobraževanje, ki ne predstavlja nič posebnega, ne glede stopnje izobrazbe ne glede povprečja ocen.

Moje neformalno izobraževanje se je intenzivneje pričelo v srednji šoli, ko sem bil vsa štiri leta predsednik razreda in predstavnik tretjih in četrtih letnikov. Na tem področju sem pridobil izkušnje organiziranja, vodenja in retorične sposobnosti. Verjemite mi, da sem ga včasih tudi »mimo usekal«, ampak tako je, ko se motimo, se učimo. Učimo se na napakah. Prijavil sem se tudi v program izmenjave dijakov z gimnazijci iz Gradca. Velja rek: »Kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš.«

V času študijskih let se je moje neformalno izobraževanje še okrepilo. Vsako poletje sem delal v različnih podjetjih (faktorni in računovodski oddetek, raznašal letake, delal ankete, vrtal profile v proizvodnji, bil natakar itd.), bil sem podpredsednik kluba študentov v naši občini (organizacija prireditev, koncertov, študentskega »cajtnga« itd.) ter se s skupino izključno mladih leta 2002 podal na lokalne volitve, primarno z namenom vzpostavitve mladinskega centra. Publij Ovidij Nazon je dejal: »Drznim pomaga sam bog.« In res je, vztrajno delo premaga vse. Lokalne volitve so nam prinesle štiri svetniška mesta, za povrh pa še podžupansko mesto, ki sem ga nastopil s 24 leti.

Dve leti za tem je v našem kraju nastal mladinski center, ki je na splošno mnogim mladim, vključno z mano, dal novo dimenzijo neformalnega izobraževanja.

Na tej točki se je moje neformalno izobraževanje, kakor tudi formalno, zaključilo. Diplomiral sem in se

prijavil na Zavodu za zaposlovanje. Neprijeten občutek, saj gre za življenjsko situacijo oziroma »oviro«, ki jo je potrebno premostiti. Gre za trenutek resnice, ki ti lahko zaznamuje celotno življenje. Sam sem bil na Zavodu prijavljen štiri mesece. Želel sem si pridobiti mednarodne izkušnje, saj sem menil, da kot ekonomist moraš videti prakso v tujini ter okrepiti znanje tujih jezikov. Ekonomist brez mednarodnih izkušenj in znanja jezika je kot atlet na teku 100 m z izpahnjem gležnjem. Morda je bila sreča, morda moj življenjepis, morda neformalne izkušnje, definitivno niso bile mnogokrat v praksi omenjene »veze, poznanstva«, da sem relativno hitro dobil zaposlitev. Zaposlil sem se v mednarodnem nemškem trgovskem podjetju in bil poslan v Nemčijo.

Nekaj let za tem sem zasledil razpis srednje velikega slovenskega podjetja, ki je iskalo vodjo komercialnega oddelka, zahtevali so 5 let delovnih izkušenj in še mnogo kaj. Teh pogojev nisem izpolnjeval. Kljub temu sem se prijavil in bil sem sprejet. Kasneje sem izvedel, da so pri vodstvu podjetja pretehtale moje izkušnje neformalnega izobraževanja in izkušnje mednarodne mobilnosti, čeprav so drugi kandidati imeli mnogo več delovnih izkušenj kot jaz.

Sedaj ko sem občasno v fazi sprejemanja in odločanja o novih zaposlitvah, vidim ključni problem v tem, da okoli 75 % prijavljenih na razpis v svoji prošnji ne navede ničesar, kar bi delodajalcu praktično koristilo. Zato ni čudno, da vsi niso povabljeni na razgovor, kar ne pomeni, da so neprimerni, toda pri povprečno 80 prijavah moraš narediti prvo sito in osnova za prvo sito je prošnja za delovno mesto in življenjepis. Pri tem se je potrebno zavedati, da je iskanje zaposlitve prodaja. Za uspešno prodajo (zaposlitev) je potrebno poznati izdelek, ki se prodaja (sebe), ter zahteve in pričakovanja kupca (delodajalca). Vsi vemo, da raje vzamemo izdelek z dodano vrednostjo za isto ceno. Ta dodana vrednost so izkušnje pridobljene iz naslova neformalnega izobraževanja.

EVS OSEBNO

Svoj EVS sem opravljala leta 2009 v Rusiji. Pol leta sem živela in delala kot prostovoljka za rusko prostovoljno organizacijo SFERA v 2-milijonskem mestu Nizhny Novgorod. Projekt je bil usmerjen predvsem v promocijo prostovoljnih aktivnosti med mladimi v Rusiji ter nudenje pomoči ruskim prostovoljcem pri organizaciji in odločanju o prostovoljnem delu v tujini. V okviru tega sem počela veliko različnih stvari, med drugim sem imela možnost udeležiti se prostovoljnega delovnega tabora v Polarnem krogu.

Pri tem sem pridobila veliko novih znanj, izkušenj in spretnosti, ki se zrcalijo tako v mojem sedanjem življenju kot v delu. Od vseh novih izkušenj je na moj pogled na svet in življenje najbolj vplivala izkušnja bivanja v tuji državi. Sedaj veliko bolje razumem pomen razlik v kulturi ter s kakšnimi stiskami se moraš spoprijemati kot tujec v neki državi; od neznanja jezika do nestrpnosti in diskriminacije. Na ta račun sem močno povečala lastno razumevanje in sprejemanje tujcev ter drugačnih, kar mi je v veliko pomoč pri sedanjem opravljanju poklica.

Pravzaprav lahko rečem, da me je sam EVS pripeljal do trenutne zaposlitve. V času, ko sem iskala delo, je organizator festivala »Igraj se z mano«, Zavod za usposabljanje Janeza Levca, iskal koordinatorskega prostovoljnega dela, ki bi skrbel za slovenske in EVS prostovoljce. Zaradi lastnih izkušenj z EVS sem, na moje veselje, delo tudi dobila. Sedaj delam v drugi ustanovi, vendar bom delo na festivalu nadaljevala, prihajajoče leto že z lastnim EVS projektom.

Moja EVS izkušnja je bila nadvse pozitivna in mi zelo veliko pomeni. Vsakomur bi jo priporočila, saj širi obzorja in odpira vrata v drugačen svet z novimi možnostmi. Za konec pa nasvet za bodoče EVS prostovoljce: »Ne planirajte preveč, pustite se presenetiti!«

Neža Kos

Nekdanja EVS prostovoljka Neža Kos je zdaj diplomirana psihologinja, zaposlena v Centru za usposabljanje, delo in varstvo Matevža Langusa Radvljica (CUDV Radvljica). Opravlja svetovalno delo in koordinacijo izobraževalnega programa za otroke in mladostnike z motnjo v duševnem razvoju.

Seminar o zaposljivosti mladih

Slovenska nacionalna agencija programa Mladi v akciji, SALTO Inclusion ter portugalska, italijanska, estonska, poljska, finska in švedska nacionalna agencija napovedujejo seminar o zaposljivosti mladih.

Marca 2011 bodo v Ljubljani trojke (mladinski voditelji – strokovnjaki za zaposlovanje – odločevalci) določile vlogo mladinskega dela in pridobivanja kompetenc za povečevanje zaposljivosti mladih s poudarkom na neformalnem izobraževanju v programih učne mobilnosti.

Priporočamo v branje

Prijaviteljem, ki želijo več informacij o zaposljivosti mladih, in ki jih zanima, kako to temo vključiti v mednarodne projekte z mladimi, priporočamo v branje spodnje publikacije.

Employment in Europe 2010

Izšlo je novo, že dvaindvajseto letno poročilo o zaposlovanju v Evropi. Poročilo med drugim poudarja, da mladi nosijo breme krize z brezposelnostjo, ki je v starostni skupini od 15 do 24 let v nekaterih državah članicah že višja od 30 %.

European Commission (2010). Employment in Europe 2010. Luxemburg: Publications Office of the European Union.

Poročilo je dostopno tudi na spletnih straneh generalnega direktorata Evropske komisije za zaposlovanje, socialne zadeve in enake možnosti:

<http://ec.europa.eu/social/>

Mladi v Sloveniji

Publikacija Statističnega urada RS temi brezposelnosti mladih namenja strani 76 – 83, dotika pa se tudi mnogih drugih tem, ki so povezane z zaposljivostjo mladih, npr. izobraževanje, življenjski standard in kompetence mladih.

Žnidaršič, T. (2009). Mladi v Sloveniji. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Publikacija je dostopna tudi na spletnih straneh Statističnega urada:

www.stat.si

Working on work

Priročnik bralcu pomaga razumeti brezposelnost mladih in vsebuje praktične nasvete, kako uporabiti projekte v okviru programa Mladi v akciji kot orodja za podporo mladim z manj priložnostmi pri vključevanju v trg dela.

Enn, Ü., in Garcia Lopez, M. A. (2009). Working on work. Bruselj: SALTO-YOUTH Inclusion Resource Centre.

Publikacija je dostopna tudi na spletni strani SALTO Inclusion RC:

www.salto-youth.net/rc/inclusion/

Youth employment and the future of work

Zbirka analitičnih in raziskovalnih prispevkov, ki so bili predstavljeni na raziskovalnem seminarju na temo zaposljivosti mladih, ki ga je organiziralo partnerstvo med Evropsko komisijo in Svetom Evrope na področju mladine. Prispevki so razdeljeni na štiri ključna področja: mobilnost in migracije, kako na izzive odgovarjajo vlade, marginalizacija, participacija in opolnomočenje.

Evans, J., in Shen, W. (ur.). (2010). Youth employment and the future of work (Youth knowledge No.10) (2010). Strasbourg: Council of Europe Publishing.

In this issue you can read ...

INTERVJU

An interview with dr. Milan Zver, a member of European parliament, member of Committee for culture and education in the European parliament and former Minister of Education and Sport of Republic of Slovenia. Dr. Zver presents his view of the state of affairs regarding young people, formal education, non formal and informal learning, youth work and youth policies in Slovenian and Europe as well as guidelines for EU policies to be implemented in the future.

AKTUALNO

Selection process for project applications in the context of the Youth in Action Programme is explained and an overview of relevant documents is given. Advice on how applicants can maximize adherence to formal criteria is also included.

V ŽARIŠČU

An overview of development of Action 1 in the context of the Youth in Action Programme in Slovenia is given. A special emphasis is placed on the premise that Youth Democracy Projects (Action 1.3) are considered to be an upgrade of Youth Exchanges (Action 1.1) and Youth Initiatives (Action 1.2).

Year 2011 will be the Europe-China Year of Youth coinciding with the European Year of Volunteering. The article explains the background of this decision, lists some relevant events on the European level, and invites young people and youth workers to take notice.

REFLEKSIJE

Activists in the youth field Tadej Beočanin and former activist turned businessman Žarko Furman reflect on the diversity of experience young people can acquire through youth work and international mobility. They examine the role of non formal learning through youth work and international mobility in building key competences that can be useful to enhance employability, career opportunities and active participation in their personal life and offer useful advice for young people currently preparing to enter the world of work and independence.

V AKCIJI

ECOBOOM

EcoBoom, a ten day long youth exchange focusing on environmental protection, sustainable development and active participation of young people in society, took place in Celje, Slovenia, in August 2010. More than 30 participants from Slovenia, Hungary, Czech Republic and Italy engaged in discussions, workshops and practical activities such as urban gardening.

GOZDNE UČNE POTI

When designing the youth initiative Gozdne učne poti («Forest learning paths»), young participants had two goals in mind: to explore possibilities for non formal learning in the natural environment and to explore the possibilities to transform the natural heritage of their local environment to tourist attractions. One of the most successful results of this project is a free booklet »Pocket Herbarium« designed to reinforce self directed non formal learning.

KORAK NAPREJ

Korak naprej («A step forward») was an initiative of four young people who wanted to contribute to better employability among their peers with fewer opportunities. Workshops targeting young people that have faced permanent injuries due to accidents were designed to

strengthen various competences such as grant writing, learning to learn, teamwork, initiative and language competences.

CROSSROADS

In the European Voluntary Service project Crossroads, Youth Centre Brežice hosted four young volunteers from Germany, Spain, Italy and France. Two volunteers focused primarily on promoting intercultural dialogue through visual media while the other two worked on enhancing active participation of young people through sports and outdoor activities.

VKLJUČEVANJE MLADIH DUŠEVNO MANJ RAZVITIH V DRUŽBO IN ZAPOSILITEV

Partner organizations from Slovenia, Slovakia, Portugal, Romania and Turkey prepared a study visit focusing on issues of best practices in employability of young people with fewer opportunities, more specifically young people facing disability. Participants with fewer opportunities partnered with youth workers focusing on this area to explore the topics such as employability, employment rates and competences needed to successfully enter the labour market.

TUDI MI VOZIMO

Youth initiative Tudi mi vozimo! («We drive too!»), brought together young people who have been involved in car accidents and have suffered spinal injury and their peers without physical disabilities. The group shared their stories with young and prospective drivers in high school environments and educated their peers in traffic safety.

CREATE YOUR SPACE

Create your space is the title of two European Voluntary Service projects. Youth Centre Kotlovica from Kamnik acted as the hosting organization for two volunteers from Latvia and Turkey. While one of the volunteers worked on creating a space for young people online, the other one worked on the a coherent and attractive visual design of the youth centre main activity hall.

EVS OSEBNO

Upon returning from her European voluntary service experience in Russia, where she was working on promotion of voluntary work and supporting local volunteers, Neža began to use her skills in her professional career as a coordinator of volunteers and psychologist working with young people with fewer opportunities.

FOKUS

Advice on how to maximize learning outcomes and impact of youth exchanges for young people and youth workers interested in planning and implementing youth exchange projects is given for the planning, implementation and evaluation stage of project management. Nerijus Kriauciunas and Jo Claeys, both internationally recognized trainers with many years of experience working on the BiTriMulti multilateral training course designed to support youth exchanges in the context of the Youth in Action programme, offer their experience and expertise on how to maximize learning outcomes and impact of youth exchange projects.

NAPOVEDNIK

Slovenian, Italian, Estonian, Polish, Finish and Swedish National Agencies of the Youth in Action Programme with the cooperation of SALTO Inclusion will organize a seminar focusing on youth employability issues targeting young people, experts and policy makers.

INFORMACIJE

ZAVOD MOVIT

Nacionalna agencija programa MLADI V AKCIJI
Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
Tel: 01/430 47 47
E-pošta: info@mva.si
Splet: www.mva.si

DRUGE UPORABNE SPLETNE POVEZAVE:

- Evropska komisija, program MLADI V AKCIJI:
<http://ec.europa.eu/youth>
- Izvajalska agencija za izobraževanje,
avdiovizualno področje in kulturo:
<http://eacea.ec.europa.eu>

